

What would Jesus do?

Geef geloof een stem

**verkiezingsprogramma van de ChristenUnie voor de gemeenteraad van
Súdwest-Fryslân voor de periode 2014-2017**

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Wat zou Jezus doen? Geef geloof een stem!	3
Kernwoorden	3
Visie	3
Burgerkracht.....	4
Betrouwbaar.....	4
Een woord van welkom.....	4
Leeswijzer	4
Speerpunten	5
Domein 1	6
Sociale verbondenheid, participatie, sociaal-cultureel kapitaal en veiligheid	6
Program 0 – Leefbaarheid, sociale samenhang en maatschappelijke ondersteuning	7
Program 1 – Werk, participatie en inkomen.....	13
Program 2 – Jeugd en onderwijs.....	17
Program 3 – Sport, kunst en cultuur.....	22
Program 4 – Veiligheid, orde, handhaving en toezicht.....	26
Domein 2	30
Ruimtelijke en economische draagkracht, gastheerschap, infrastructuur en duurzame groei	30
Program 5 – Ruimte, wonen, economische verscheidenheid, sleutelsectoren en gastheerschap.....	30
Program 6 – Wegen, water en groen (incl. parkeren)	36
Program 7 – Milieuzorg, energie en duurzame groei	40
Domein 3	45
Dienstverlening, bestuur en middelen	45
Program 8 – Dienstverlening, bestuur en burgerzaken	45
Program 9 – Algemene dekkingsmiddelen.....	50

Inleiding

Voor u ligt het *verkiezingsprogramma* van de ChristenUnie in Súdwest-Fryslân voor de periode 2014-2017.

Wat zou Jezus doen? Geef geloof een stem!

Waarover maak ik mij druk? Als ik mijzelf die vraag stel en de titel van ons Program daarbij plaats, kom ik direct op de vraag: waarover zou ik mij druk maken als ik naar de 'mienskip'¹ kijk zoals Jezus er naar kijkt?

Die persoonlijke vraag dringt zich op als wij als kiesvereniging van de ChristenUnie ons uitspreken over het gewenste beleid van de gemeente in de komende raadsperiode.

De vraag 'wat zou Jezus doen?' hoort allereerst thuis in ons persoonlijk leven als we ons in gebed richten op onze Vader en Hem in Jezus' naam vragen om wijsheid en richting voor ons persoonlijke leven.

Dezelfde vraag stellen leden van geloofsgemeenschappen zich ook als ze zondags samenkomen en de Drie-enig God eren. Christenen belijden hun geloof gemeenschappelijk in allerlei vormen en in die veelkleurigheid ervaren ze ook de eenheid, die hen helpt het Lichaam van Christus in deze wereld vorm te geven.

Christenen willen er maatschappelijk toe doen. Ook in dat verband is het zinvol de vraag te stellen hoe Jezus dat zou doen. En dat in onze specifieke situatie: als burger van Súdwest-Fryslân, bewoner van een dorp of wijk, student, vader of moeder, gepensioneerde of werknemer.

Christenen worden innerlijk gepassioneerd door de Heilige Geest. Het is door deze belofte van de Vader dat geloof door ons heen een stem krijgt.

Kernwoorden

Vanuit de vraag naar wat Jezus zou doen komt de ChristenUnie Súdwest-Fryslân tot de volgende kernwoorden voor haar Program:

***Vanuit visie betrouwbaar
burgerkracht ontwikkelen***

Visie

De Spreukendichter geeft aan, dat *door gebrek aan visie het volk ten onder gaat*². De ChristenUnie heeft visie voor de mienskip. Wij zijn ervan overtuigd, dat onze bijdrage perspectief geeft aan het dagelijkse leven van de bewoners van Súdwest-Fryslân. Die visie vindt haar basis in de relatie met de Schepper. Het gaat in het leven om veel meer dan geld en bezittingen. Naast een betaalbaar huis verlangen we ook naar geborgenheid en veiligheid. Bij een baan horen ook waardering en ontplooiingsmogelijkheden. De overheid draagt bij aan een mienskip waarin mensen ruimte krijgen en gehoord worden en zwakkeren beschermd worden.

¹ mienskip staat in ons programma voor de maatschappij met gemeenschapszin en *burgerkracht*.

² Spreuken 11:14 NBV

In de door ons gewenste mienskip krijen we de frijheid om zelf verantwoordelijkheid te nemen en onze eigen keuzes te maken. Wij vormen die mienskip in een wereld waarin we omzien naar elkaâr en die leefbaar blijft voor onze kinderen. De ChristenUnie voelt zich aangesproken door de Bijbelse opdracht: zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei³.

Burgerkracht

De ChristenUnie kiest voor een mienskip waarin mensen *burgerkracht* tonen en waarin zorg voor elkaâr vanzelfsprekend is. Onbetaalde arbeid en vrijwilligerswerk zijn de smeerolie van de mienskip. Vrijwilligers hebben recht op erkenning in hun maatschappelijke bijdrage. Zonder vrijwilligers is er voor veel sociale verbanden, zoals sportverenigingen, buurtclubs en scholen, geen toekomst. *Burgerkracht* toont zich in levens die de Bijbelwoorden van de profeet Micha voor ogen houden: *recht doen, trouw zijn, en nederig de weg gaan die God van ons vraagt*⁴. De ChristenUnie is een bondgenoot van die mensen, die *burgerkracht* tonen.

Betrouwbaar

God kijkt naar deze wereld om, houdt van ons en is bewogen met de zwakke. Hij roept ons op om in navolging van Jezus Christus die bewogenheid handen en voeten te geven.

Dat motiveert ons om als christen politiek actief te zijn en zo deel uit te maken van een beweging van christenen die ook op tal van andere manieren in de mienskip werk van hun geloof willen maken. De ChristenUnie is bereid verantwoordelijkheid te nemen en samen met anderen ons in te zetten voor een betere mienskip. De ChristenUnie gelooft dat de belangrijkste opdracht ligt in de zorg voor *wezen, weduwen, vreemdelingen en armen*.⁵ Onontbeerlijk is daarbij een betrouwbare overheid, die bijdraagt aan een duurzame economie en een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

Een woord van welkom

De ChristenUnie heet de inwoners van de dorpen Raerd en Dearsum en van de Legeaën: Poppenwier, Tersoal en Sibrandabuorren van harte welkom in de voor hen nieuwe gemeente Súdwest-Fryslân. Tevens verwelkomen wij nu alvast de bewoners van een groot deel van Littenseradiel, dat naar verwachting op 1 jan 2018 deel van onze gemeente zal worden.

Leeswijzer

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft in haar begroting Program's benoemd die in dit verkiezingsprogramma de hoofdstukken vormen. Elk Program wordt vanuit onze visie gevuld met onderwerpen, waarvoor de ChristenUnie in de komende periode aandacht blijft vragen. Voor elk onderdeel wordt aangegeven op welke wijze volgens de ChristenUnie de mienskip daar in haar

³ Jeremia 29:7 NBV

⁴ Micha 6:8 NBV

⁵ Zacharia 7:9-10 NBV: Dit zegt de HEER van de hemelse machten: "Spreek eerlijk recht, wees goed en zorgzaam voor elkaâr; onderdruk geen weduwen en wezen en ook geen vreemdelingen en armen, en wees er niet op uit om een ander kwaad te doen."

burgerkracht bij betrokken is of behoort te worden en waar de overheid haar betrouwbaarheid moet tonen.

Wij spreken de verwachting uit, dat we met dit Program een constructieve bijdrage mogen gaan leveren aan de mienskip van Súdwest-Fryslân.

De fractie van de ChristenUnie, 1 januari 2014

Speerpunten

De ChristenUnie wil

1. Vanuit haar visie beschermend naast de weerloze staan,
2. *burgerkracht* benutten en daarom meedenken met de initiatiefnemer,
3. betrouwbaar verantwoordelijkheid dragen voor constructief beleid

De ChristenUnie zet zich in voor:

- *burgerkracht* als uitgangspunt in de jeugdzorg;
- *betrouwbaarheid* in de kernen met co-financiering;
- *visie* voor duurzame energie met draagvlak in de kernen

Domein 1

Sociale verbondenheid, participatie, sociaal-cultureel kapitaal en veiligheid

Als er een sociale kaart gemaakt zou worden van de bewoners van Súdwest-Fryslân, dan zou opvallen, dat veel bewoners actief zijn in vrijwilligerswerk. Er ontstaat dan een veelkleurige pallet wanneer bijvoorbeeld de sportverenigingen of de muziekverenigingen, de jongerenclubs en ouderenverenigingen, de dorpsbelangen en de kerkgemeenschappen op die manier in beeld gebracht worden.

In deze netwerken schuilt *burgerkracht* en wordt participatie zichtbaar en krijgt verbondenheid gestalte.

Als mensen daarin investeren biedt dat ook een basis voor veiligheid.

Participatie gaat echter verder dan de inzet als vrijwilliger. Elk mens heeft de behoefte deel te nemen in de mienskip, in gezins- of familieverbanden, in contacten met buurt of straat, in arbeid en vrije tijd. De ChristenUnie beschouwt elke kring van mensen met een eigen identiteit als een soevereine kring. Dit is een kring met eigen autonome identiteit. Dat maakt ook dat de leden van deze kringen, zoals gezinsleden, kerkleden en verenigingsleden, eigen verantwoordelijkheid nemen. Dat geeft de leden van die kringen veiligheid in hun kwetsbaarheid en afhankelijkheid.

In de komende vier jaar komen de gemeenten voor een grote taak te staan. Zij gaan een aantal grote decentralisaties in hun eigen beleid inpassen: de overgang van de AWBZ naar de WMO, de Jeugdzorg, de Participatiewet/Werk naar Vermogen en invulling geven aan Passend Onderwijs. Deze decentralisaties gaan gepaard met een grote toename van het gemeentelijk budget, waarbij zelfs op dit moment nog onzeker is waarop de gemeenten mogen rekenen. Zij leggen een grote verantwoordelijkheid bij de uitvoering van taken, die ingebed worden in de programma's 0 en 2.

Program 0 – Leefbaarheid, sociale samenhang en maatschappelijke ondersteuning⁶

Visie op mienskipszorg

De ChristenUnie staat voor eigen verantwoordelijkheid, eigen kracht, burgerkracht

De ChristenUnie gaat binnen de eigen kring uit van de verantwoordelijkheid van burgers. De realiteit gebiedt te zeggen dat niet alles door eigen inzet en met behulp van vrijwilligers kan worden opgelost. Súdwest-Fryslân dient daarom vooral te investeren in het versterken van de *burgerkracht*. Naast de taak van regisseur zal Súdwest-Fryslân zich ook een schild voor de zwakkeren moeten tonen. Voor alles is inzet op preventie belangrijk. Voorkomen is beter dan genezen. Voorbeelden hiervan zijn preventie op echtscheiding, vereenzaming, verslaving en op alcohol- en drugsgebruik etc. Dit voorkomt niet alleen hoge kosten maar zeker ook problemen voor alle betrokkenen.

De mienskip is niet altijd zo samenhangend en zorgzaam als beleidsmakers graag zien. Decennia van individualisering hebben de sociale cohesie in veel wijken en verbanden uitgehold. Burgers trekken zich het lot van anderen alleen aan als die ander ze aan het hart gaat of wanneer ze een win-win-situatie ervaren. Daarin lijkt het voor de hand te liggen dat er van een wederkerigheid sprake moet zijn. Die wederkerigheid wordt over het algemeen eerder verwacht in netwerken van mensen met dezelfde beperking. Deze groepen hebben weinig kans om passende mantelzorg te bieden. Zo kan bij de uitvoering van de WMO en jeugdzorg niet zonder meer uitgegaan worden van de burgerkracht of zorgzaamheid van de buurt of familie. Om die kracht te vinden is het nodig nieuwe indicatoren voor sociale cohesie, informele netwerken en buurtzorg te ontwikkelen en deze te stimuleren. Bij netwerken denkt de ChristenUnie met name ook aan kerkelijke netwerken. Het vraagt daartoe een andere houding van gemeenten en professionals om de regie uit handen te geven.

De ChristenUnie staat voor de kern

Voor de 68 dorpen en 6 steden van Súdwest-Fryslân krijgt leefbaarheid gestalte in het kernenbeleid. De verenigingen van dorps- en stadsbelangen hebben een rijke traditie en vormen een haast vanzelfsprekende vertegenwoordiging in de kernen. De manier waarop Súdwest-Fryslân deze belangenorganisaties betreft bij haar taak de leefbaarheid in de woonplaatsen te bevorderen richt zich meer en meer op de initiatieven die er in de kern – de mienskip – aan de orde worden gesteld.

De ChristenUnie staat voor ‘meitinkende’ bestuurders en ambtenaren

Deze overheidsparticipatie vraagt van de ambtenaren een op samenwerking gerichte werkstijl, waarbij niet de regels van het gemeentelijk beleid leidend zijn, maar de mate waarin de gemeente de *burgerkracht* van het individu en de mienskip kan stimuleren en ondersteunen. De ChristenUnie vraagt van ambtenaren, dat zij de *burger* in hun *kracht* zetten.

Een speciale rol is volgens de ChristenUnie weggelegd voor die personen in de ‘mienskip’, die blijf geven van betrokkenheid bij hun leefomgeving. Het bestuur van de gemeente doet er goed aan deze ‘best

⁶ 1. Leefbaarheid (Wmo prestatievelde 1 en kernenbeleid) 2. Welzijn (alle 9 prestatievelden) 3. Publieke gezondheidszorg 4. Maatschappelijk werk (Wmo prestatievelden 3, 4 en 5) 5. Voorzieningen bij beperkingen (Wmo prestatievelde 6) 6. Psychisch kwetsbaren (Wmo prestatievelden 7, 8 en 9)

persons' in beeld te krijgen en te houden, hen te waarderen voor hun inzet voor de 'mienskip' en hun initiatieven als uitgangspunt te kiezen voor passend beleid in de mienskip.

In de beleidsontwikkeling en -uitvoering in het sociale domein worden burgers actief betrokken. Burgers zijn dé ervaringsdeskundigen en op die manier professional in hun eigen situatie.

In Súdwest-Fryslân is door de raad de visie met de naam "Naar een veerkrachtig sociaal domein!" vastgesteld. Deze vormt de basis voor de invulling van de transities: Jeugdzorg, AWBZ-begeleiding en de Participatiewet. De ChristenUnie ondersteunt met name de daarin geïntroduceerde 'meitinker' als de ambtenaar die van *burgerkracht* uitgaat. Ons centrale motto is "1 gezin, 1 plan, 1 regisseur".

De ChristenUnie staat voor decentralisatie en transformatie

Op het gebied van zorg en welzijn verandert er de komende jaren erg veel, zowel voor de burger als voor de gemeente. Burgers worden geconfronteerd met het feit dat zij niet meer automatisch recht hebben op voorzieningen, maar dat vooral gekeken wordt wat men zelf kan, al dan niet met behulp van het eigen netwerk. Veel zaken die voorheen via de AWBZ, de zorgverzekering of de provincie werden geregeld komen nu op het bord van de gemeente, meestal gecombineerd met een fikse bezuiniging op de budgetten.

De ChristenUnie is van harte bereid mee te werken aan deze decentralisaties van taken naar gemeenten en aan de transformatie van overheidszorg naar zelfredzaamheid of mienskipredzaamheid. Zorg moet dichterbij de mensen, integraal en met meer maatwerk. De ChristenUnie ondersteunt de gedachte dat niet alles door de overheid geregeld moet worden. Mensen dragen verantwoordelijkheid voor elkaar, in gezinsverband, in families en in de buurt. Het gezin is de hoeksteen van de mienskip en informele netwerken zijn het cement van de mienskip. Juist in deze tijd liggen er voor kerken enorme kansen om zichtbaar te zijn in de mienskip, buiten de kerkmuren. Cocreatie – het gezamenlijk vormen van beleid - tussen burgers, maatschappelijke organisaties en gemeenten draagt bij aan een breder gedragen beleid.

De ChristenUnie ondersteunt de ontwikkeling dat Súdwest-Fryslân meer verantwoordelijk wordt voor het leveren van zorg. De gemeente kan zorgvragen samenbrengen met andere voorzieningen, zoals thuiszorg, vervoer, onderwijs of woon-zorgcomplexen en levensloopbestendige woningen. Zo kan met behoud van kwaliteit meer zorg aan meer mensen worden verleend.

De transities gaan ook gepaard met bezuinigingen, waarbij de gemeente op voorhand minder budget krijgt. De ChristenUnie wil met integraal aangeboden zorg voorkomen, dat sommige kwetsbare mensen niet gezien worden. De bezuiniging op de huishoudelijke hulp leidt er bijvoorbeeld toe dat nog slechts in een beperkt aantal situaties aanspraak gemaakt kan worden op deze voorzieningen. Belangrijk is wel oog te houden voor de signalerende functie die deze voorziening heeft. Het in beeld krijgen van kwetsbare mensen blijft een belangrijke taak.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Een goede overgang in de decentralisaties.

De decentralisatie van taken naar de gemeente zorgt er voor, dat het bereik van het programma 0 - leefbaarheid, sociale samenhang en maatschappelijke ondersteuning – veel groter gaat worden. De miljoenen, die daarmee gepaard gaan, vereisen een afgewogen besluitvorming en een nauwkeurige monitoring.

De drie decentralisaties vertonen een grote samenhang. Als mensen met problemen geconfronteerd worden, hebben ze deze vaak op meerdere gebieden. Het is daarom zinvol te starten met een blik op de leefwereld van de burger en – bij meervoudige problematiek – één casemanager aan te wijzen.

Leefbaarheid in de kernen

De dorpshuizen, multifunctionele centra en wijkgebouwen geven de bewoners van de kern de kans aan de mienskip vorm te geven. Uitgangspunt van de ChristenUnie is, dat deze mienskip ook zelf zorg draagt voor het beheer en onderhoud van deze voorzieningen. Een overdaad van regelgeving kan zelfwerkzaamheid daarbij in de weg staan. De ChristenUnie kiest ervoor dat Súdwest-Fryslân niet voor problemen zorgt, maar met haar bewoners naar mogelijkheden zoekt.

De rol die wijkplatform en dorpsbelang vervullen bij de belangenvertegenwoordiging voor de kern wordt ondersteund. Voorwaarde is, dat deze belangenvertegenwoordigers geen politieke laag gaan vormen; het algemeen belang van de kern moet worden nagestreefd.

De ChristenUnie staat achter de keuze om ook wijken te laten vertegenwoordigen door een wijkplatform. Wij zijn van mening, dat de wijkvereniging deze rol goed kan oppakken als deze zich daartoe geroepen voelt. Het door opbouwwerkers ondersteunen van wijkplatformen is voor een beperkte periode een begaanbare weg. De ChristenUnie kiest daarbij voor een opbouwperiode van maximaal 2 jaar. De centrale taak van dit platform moet zijn: het opstellen en onderhouden van een wijkvisie.

De wijken, die door vertraging in woningbouwprojecten op achterstand dreigen te raken, behoeven extra aandacht. Een voorbeeld daarvan is Lemmerweg-West, waar de stagnerende woningbouw aan de Geeuw de ontwikkeling van de IJlsterkade deels in de weg staat. De ChristenUnie pleit voor het versnellen van de herontwikkeling van dit gebied.

Subsidies voor welzijn

De ChristenUnie kiest binnen het welzijnsbeleid voor een subsidiebeleid, waarin ook de eigen kracht centraal staat: wat kan de subsidievragende vereniging in redelijkheid zelf ophoesten? Als blijkt dat een vereniging – ook na een aanmoedigings- of startsubsidie – geen vitaliteit toont, dan is opheffing of fusie ook een blijk van daadkrachtig bestuur. Zo kiest de ChristenUnie ervoor om het samenvoegen van op ouderen en jongeren gerichte verenigingen te bevorderen.

De ChristenUnie hecht eraan, dat het seniorenplatform SWF gekend wordt in alle vormen van gemeentelijk ouderenbeleid.

Proactieve volksgezondheidszorg

Voor het welzijn van burgers en om te voorkomen dat burgers uiteindelijk een beroep moeten doen op dure vormen van zorg is het van belang dat de gemeenten een proactieve opstelling hebben als het gaat om het lokaal gezondheidsbeleid.

Vanaf 2015 wordt het verplicht een contactmoment voor jongeren van 14 jaar en ouder te introduceren. De GGD gaat dit al in 2014 in haar aanbod opnemen. De ChristenUnie dringt aan op een goede communicatie over dit aanbod en respect voor de ouderlijke zorg. Doel moet blijven de leefstijl en participatie van 14-jarigen te bevorderen.

Verbreiden van WMO-loket

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat bij een ondersteuningsvraag ook de naaste omgeving van de hulpvrager in beeld wordt gebracht. Eén loket voor welzijn, zorg, werk en inkomen en opvoedondersteuning is daarbij het ideaal. Het keukentafelgesprek is volgens de ChristenUnie een eerste stap naar verkenning van de eigen mogelijkheden van de hulpvrager. De inzet van vrijwilligers bij deze verkenning ligt voor de hand.

Monitoring van de afgesproken oplossingen met de hulpvrager is cruciaal om te zorgen dat ondersteuning blijft aansluiten en onnodige hulp wordt voorkomen of ondersteuning te lang uitblijft.

Constructieve benadering van vrijwilligersorganisaties

Op het gebied van het welzijnswerk zijn veel vrijwilligers actief. Vrijwilligers vragen zich af waarom hun inzet vermarkt moet worden. Toch zijn professionals nodig om deze 'best persons' in hun *burgerkracht* te zetten. Voorbeelden daarvan zijn Humanitas, Stichting Leergeld en Stichting Present. De ChristenUnie vraagt zich af waarom de welzijnorganisatie Timpaan voor de begeleiding van maatschappelijke stages en de vrijwilligerscentrale een exclusieve rol speelt, terwijl voor het inspelen op particulier initiatief ook een meer verbindende manier gevonden kan worden. De subsidiëring van vrijwilligerswerk via de Timpaan moet daarom tegen het licht worden gehouden.

Mantelzorgondersteuning

De ChristenUnie wil de kracht van de mienskip benutten en wil deze versterken. De ChristenUnie zet in op het ondersteunen van mantelzorgers en het versterken van informele (wijk)netwerken. Professionals ondersteunen vrijwilligers in plaats van andersom. Wij pleiten daarom voor een ruim budget voor adequate mantelzorgondersteuning, waaronder de bestaande Stipepunten.

Zorg in natura en PGB

De ChristenUnie wil dat burgers, die ondersteuning vanuit de WMO krijgen, de mogelijkheid hebben om te kiezen voor zorg in natura (ZIN) of een PGB. Dit stelt burgers beter in staat eigen regie te voeren (bijvoorbeeld een vouchersysteem voor de inkoop van dagbesteding) en vooral om te kunnen kiezen voor zorg die bij hen past. De keuzevrijheid in de vraag naar hulp doet recht aan de culturele en levensbeschouwelijke waarden van de hulpvrager.

Behouden van zinvolle dagbesteding

Mensen met een beperking moeten zoveel mogelijk kunnen meedoen in de mienskip. De ChristenUnie ziet passende dagbesteding daarom als voorwaarde voor deze participatie.

Zorg voor ouderen thuis

Een grotere groep mensen met een zware zorgvraag blijven steeds langer thuis wonen. Dit betekent onder meer een grote focus op het geschikt maken van voldoende woningen voor ouderen en gehandicapten. Dit kan door afspraken te maken met woningcorporaties. Daarvoor moet ook geïnvesteerd worden in domotica⁷, waarbij het niet alleen om integratie van techniek en bediening gaat, maar ook om de dienstverlening.

⁷ (huisautomatisering) <http://nl.wikipedia.org/wiki/Domotica>

Eigen bijdrage en hergebruik

Om de ondersteuning in het sociale domein betaalbaar te houden kan voor bepaalde voorzieningen een substantiële eigen bijdrage gevraagd worden. De ChristenUnie vindt dat een eigen bijdrage voor deze voorzieningen niet ten koste mag gaan van de bereikbaarheid van de zorg. De ChristenUnie kiest voor hergebruik van hulpmiddelen. Naast het financiële voordeel is dit ook belangrijk in het kader van duurzaamheid.

Kwalitatief goede jeugdgezondheidszorg

Om vroegtijdig problemen te signaleren is een goede en effectieve opzet van de jeugdgezondheidszorg van groot belang. Consultatiebureaus en schoolartsen moet zich daarom niet alleen richten op de fysieke gezondheid van de jeugd, maar ook de sociale omgeving van het kind. De ChristenUnie kiest er daarom voor dat de jeugdgezondheidszorg verbonden is met het Centrum voor Jeugd & Gezin.

Daar waar hulp bij de opvoeding of extra ondersteuning nodig is, wordt allereerst bekeken in hoeverre de 'eigen omgeving' hierin een rol kan spelen.

Om gezondheidsproblemen te voorkomen en het welzijn van de jeugd te bevorderen is het sportbeleid dusdanig opgezet dat ieder kind binnen Súdwest-Fryslân de mogelijkheid heeft om wekelijks te sporten.

Tegengaan van verslavingen

Een verslaving aan alcohol, roken, drugs, seks en/of gokken blijft voor de ChristenUnie een bedreiging voor de volksgezondheid en het algemeen welzijn. Súdwest-Fryslân gaat dit tegen door het nemen van preventieve maatregelen en actieve bestrijding. Sportverenigingen, kerken en andere maatschappelijke instellingen moeten een rol spelen in de bewustwording van gezondheidsproblemen als gevolg van een ongezonde levensstijl.

De handhaving op de verordening voor paracommerciële horeca vraagt ook specifieke aandacht voor de keten, waarin jongeren vaak al jong met alcohol in aanraking komen. Los van de vraag of er al dan niet sprake is van alcoholverkoop vindt de ChristenUnie, dat het ketenbeleid opnieuw tegen het licht gehouden moet worden en ook in deze gelegenheden aangestuurd moet worden op preventieve zorg. Doel daarbij is, dat de jongere zelf ontdekt dat het niet gezond is om jong alcoholhoudende dranken te gebruiken.

Handhaving van een gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD)

Gemeenten hebben een aantal wettelijke taken in het kader van de publieke gezondheidszorg. Daarom moet Súdwest-Fryslân zorgen voor de instandhouding van een gemeentelijke gezondheidsdienst met deskundigen op het terrein van sociale geneeskunde, epidemiologie, sociale verpleegkunde, gezondheidsbevordering en gedragswetenschappen. Het valpreventieproject "Halt! U valt" verdient volgens de ChristenUnie blijvende aandacht.

Zorg voor de prostitué

De ChristenUnie heeft het liefst geen bordelen binnen haar gemeentegrenzen. Zolang ze er zijn rekent de ChristenUnie het wel tot haar taak te bewerken dat degenen, die werkzaam zijn in deze gelegenheden zoveel als mogelijk beschermd worden tegen dwang en toe te zien op hun werk- en

leefomstandigheden. Recent onderzoek⁸ heeft aangetoond, dat er zowel in het zogenaamde legale als in het illegale circuit sprake is van uitbuiting en mensenhandel. Het is cynisch de vrijheid op het gebied van prostitutie en drugs in stand te houden als men bedenkt dat daardoor op 'legale' wijze zoveel schade wordt aangebracht. De ChristenUnie zet haar in voor een gericht aanbod van uitstapprogramma's aan prostituees en wil Fier Fryslân hierin meer als voorheen betrekken.

Zorg gebaseerd op netwerkzorg in plaats van op ketenzorg

Een keten is zo sterk als de zwakste schakel, een netwerk vangt juiste zwakke schakels op. De ChristenUnie wil inzetten op een adequaat vormgegeven contact tussen de verschillende partners in de zorg. Binnen een te versterken netwerk brengt de verantwoordelijkheid dragende partner de aan hun zorg toevertrouwde kwetsbare in met het doel gezamenlijk tot één behandelingsplan te komen. Samen zetten de netwerkpartners zich in de zogenaamde zorgmijders en sociaal zwakkeren in beeld te krijgen en te bewegen hulp te accepteren.

⁸ Dossier prostitutie en mensenhandel: <http://www.christenunie.nl/nl/page/32638>

Program 1 – Werk, participatie en inkomen⁹

De bankencrisis heeft de economie onder druk gezet en zorgt in veel gezinnen voor zorg over werk en het betalen van huur en hypotheek. Daarnaast is het niet voor iedereen eenvoudig de aansluiting met de arbeidsmarkt te vinden.

Visie op werk, participatie en inkomen

De ChristenUnie staat voor zorg voor levensonderhoud

Ons uitgangspunt is dat ieder mens verantwoordelijk is om in zijn eigen onderhoud te voorzien. Soms lukt dat niet. Wij vinden dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten. Zowel van overheid als mienskip wordt extra zorg en aandacht voor de kwetsbare burgers gevraagd.

Wij geloven dat mensen tot bloei komen wanneer ze zich verantwoordelijk voelen voor hun omgeving, voor elkaar en voor zichzelf.

De ChristenUnie staat voor toegankelijkheid

De overheid heeft tot taak randvoorwaarden te scheppen, waardoor mensen aan de mienskip deel kunnen nemen ook als ze daarin gehinderd worden door lichamelijke beperkingen.

De ChristenUnie zet zich in voor een mienskip waarin

- iedereen kan meedoen op een manier die zo goed mogelijk aansluit bij zijn of haar talenten;
- vrijwilligerswerk een belangrijke plaats inneemt;
- het voor gemeenten, bedrijven en andere organisaties en instellingen vanzelfsprekend is dat ook mensen met beperkingen de mogelijkheid wordt geboden om hun talenten in te zetten;
- mensen die geen kans hebben op regulier werk toch kunnen meedoen.

De ChristenUnie staat voor zorg voor de arme

De centrale overheid heeft bepaald dat de gemeente geen regelingen mag treffen, die de indruk wekken van inkomenspolitiek. Toch verdienen de minder draagkrachtigen de aandacht van Súdwest-Fryslân. In de afgelopen periode is – onder druk van de recessie – de norm voor compensatie voor bepaalde gemeentelijke heffingen en belastingen gesteld op een inkomen van maximaal 110% van het wettelijk minimum. Bij bezuinigingen op de uitgaven van de gemeente kiest de ChristenUnie in eerste instantie niet voor het verminderen of beperken van het gebruik van minimaregelingen, maar om samen met de maatschappelijke partners te onderzoeken of de bezuiniging ook kan worden bereikt door een andere verdeling van verantwoordelijkheden, taken en middelen tussen de gemeente en de maatschappelijke partners.

De ChristenUnie staat voor de mienskip waar geloof een stem krijgt

De Indiase denker Vishal Mangalwadi is er zeker van, dat de economische voorspoed in het Westen een gevolg is van een cultuur van vertrouwen¹⁰. De ChristenUnie wil investeren in een betrouwbare mienskip die gebaseerd is op 'vertrouwen'. In een mienskip waarin geloof een stem krijgt en waarin

⁹ 1. Inkomen 2. Minimaregelingen en schuldhulpverlening 3. Gesubsidieerde banen 4. Volwasseneneducatie 5. Participatie en re-integratie 6. Wet Inburgering

¹⁰ Dienstbare politiek, pag 29, Roel Kuiper, 2011

mensen worden gestimuleerd, uitgedaagd en beloond. In een mienskip waarin de kwaadwillenden worden aangepakt, waarin hoor en wederhoor vanzelfsprekend is en rekening gehouden wordt met individuele omstandigheden.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Creëren van werkervaringsplaatsen

Om mensen uit de kaartenbak te krijgen is het zinvol in te zetten op het benutten van werkervaringsplaatsen. Het is van groot belang het huidige pilotproject Pastiel voort te zetten, te evalueren en te verbeteren. Daarbij moet worden voorkomen dat Pastiel gaat concurreren met bijvoorbeeld uitzendbedrijven.

De groeiende jeugdwerkloosheid vraagt echter wel om creatieve oplossingen, waarbij de gemeente niet aan de kant blijft staan. De ChristenUnie stelt zich bij een voorspoedige ontwikkeling voor, dat van iedereen, die financieel afhankelijk is van Súdwest-Fryslân, de capaciteiten en ontwikkelingen objectief en zorgvuldig vastgelegd worden in een persoonlijk ontwikkelingsplan. In kansrijke sectoren worden bedrijven en organisaties gestimuleerd meer mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Súdwest-Fryslân moet daarin zelf het goede voorbeeld geven.

Bedrijven en organisaties worden uitgedaagd om de verantwoordelijkheid te nemen voor re-integratietrajecten. Daarbij moet wel bewaakt worden dat de trajecten een aantoonbaar positief effect hebben op (de kansen van) plaatsing in een functie op de arbeidsmarkt.

Maatschappelijke verantwoord ondernemen

Súdwest-Fryslân zet zich blijvend in bedrijven en organisaties met elkaar in verbinding te brengen. Dit moet onder ander tot doel hebben hen te betrekken bij het beroepsonderwijs en daarvoor leer- en/of werkervaringsplaatsen beschikbaar te stellen. Mensen die in een re-integratietraject zitten, moeten na het beëindigen van werk zo snel mogelijk nieuw werk worden aangeboden. Het aanbieden van educatietrajecten moet in onze optiek ook gekoppeld zijn aan een redelijke kans op een werkplek.

Zorg voor hen met blijvende afstand tot regulier werk

De mate waarin bedrijven en organisaties arbeidsgehandicapten in dienst nemen bepaalt de noodzaak om als gemeente zelf te zorgen voor beschut werk. Met betrekking tot beschut werken wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen mensen met een WSW indicatie, of mensen die recht hebben op een Wajong of bijstandsuitkering.

Het vangnet voor het inkomen is de bijstandsuitkering. Op basis van de fraudewet worden ten onrechte verkregen uitkeringen teruggevorderd. Een adequaat terugvorderingbeleid is ook gestoeld op de draagkracht van de eventueel daarbij betrokken gezinnen. Ook hier is voorkomen beter dan genezen: een tijdige waarschuwing kan erger voorkomen.

Ruimhartige minimegelingen

De Ethiopiër kreeg in Handelingen 8:30 door Filippus de vraag gesteld: "begrijpt u ook wat u leest?" In onze mienskip is ca 10% van de burgers niet bij machte de vaak moeilijke teksten te lezen laat staan te begrijpen. Het is daarom van groot belang mensen persoonlijk te benaderen en hen te wijzen op allerlei regelingen. De aangekondigde snelbalie kan hierin van belang zijn als deze ook gericht is op het geven van mondelinge informatie. Gerichte bezoeken zijn van groter belang.

Een gezamenlijke benadering van de armoede in de gemeente verdient de voorkeur: dit kan door een armoedepact te sluiten met alle vindplaatsen: woningcorporaties, voedselbank, hulpverleningsorganisaties, kerken, zorginstellingen, jeugdzorg, onderwijs, etc.

De voedselbank is een door veel mensen gewaardeerde instelling en is tevens in het bestaan van velen een onmisbare instelling. Súdwest-Fryslân doet er goed aan met de voedselbank afspraken over de omgang met gegevens van cliënten te bespreken.

Kerken organiseren hun zorg voor armen traditioneel in diaconieën; in meerdere gemeenten is deze vorm van zorg onder invloed van de maatschappelijke omstandigheden nieuw leven ingeblazen.

Een gemeentelijke voordeelpas werkt stigmatiserend als deze uitsluitend bestemd is voor mensen met een bijstandsuitkering. Als deze echter ook tegen betaling door anderen kan worden verkregen, dan verdwijnt dit stigma en vergroot het de acceptatie. Deze kan dan worden opgenomen in het minimabeleid. In dit kader stelt de ChristenUnie voor de mogelijkheid te onderzoeken een fonds¹¹ op te richten, mogelijk beperkt tot het terrein van sport en cultuur, waarin overheid, ondernemers en particulieren geld storten, waarop de minima aanspraak kunnen maken.

Adequate en toegankelijke schuldhulpverlening

Onbekendheid met de vele regelingen maakt dat mensen onnodig lang wachten met de aanpak van schulden. De insteek die het schuldhulpmaatjesproject¹² hanteert, verdient daarom overwogen te worden. Ook hierbij kunnen vrijwilligers in de overdracht van informatie een belangrijke rol spelen. Zoals eerder is gesteld, kan een goede coördinatie tussen ketenpartners in zorgtrajecten er voor zorgen dat mensen met een te hoge schuldenlast tijdig worden gesignaleerd en geholpen. Een convenant met de woningcorporaties en energiebedrijven over afspraken rond het melden van betalingsachterstanden en de afspraak om in principe niet over te gaan tot uitzettingen of het afsluiten van energie is hierbij van belang.

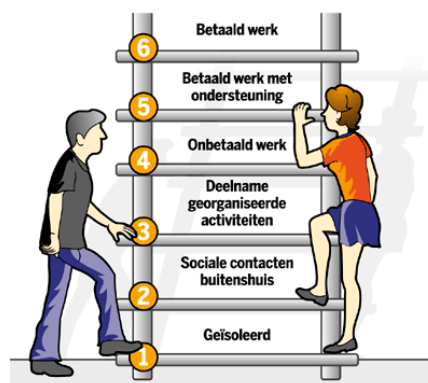
Er mogen geen lange wachttijden bestaan voor de schuldhulpverlening. De ChristenUnie kiest voor een in de gemeentelijke verordening vastgelegde termijn van maximaal twee weken, waarin iemand bij de schuldhulpverlening terecht kan.

Passende participatie als burgerkracht

Veel mensen willen graag hun *burgerkracht* inzetten in de mienskip. Zij willen het liefst meedoen in hun directe omgeving. Daarnaast is er veel behoefte aan mensen die zich willen inzetten. Toch lukt het moeilijk om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

De ChristenUnie ziet meedoen als een kans en een uitdaging. Meedoen moet gestimuleerd en waar mogelijk worden beloond. Het is daarom nodig dat de gemeente en

6 TREDEN PARTICIPATIELADDER

¹¹ Dit fonds kan op gelijksoortige wijze werken als Stichting Leergeld.

¹² Een mooi voorbeeld hiervan is het schuldhulpmaatjesproject in Bolsward, opgezet door de Rooms Katholieke kerk.

maatschappelijke partners samen de behoefte inventariseren en afspreken hoe vraag en aanbod bij elkaar kan worden gebracht.

Mensen die nog niet meedoen, kunnen daartoe worden uitgedaagd. Als dat niet lukt dan kan op dat moment pas een verplichting tot meedoen worden opgelegd.

Mensen die zich alsnog aanmelden voor en inburgertraject worden welwillend begeleid. Hoewel inburgerregelingen worden afgebouwd is het in de optiek van de ChristenUnie geen vergeefse moeite ook de spijtoptanten een kans te geven.

Program 2 – Jeugd en onderwijs¹³

De grootste uitdaging voor de komende periode ligt in de overdracht van jeugdzorg van provincie naar gemeente. Ook gaat er veel aandacht uit naar passend onderwijs. Beide transities zijn gericht op de jeugd.

Visie op de toekomst

De ChristenUnie staat voor decentralisatie Jeugdzorg

In deze raadsperiode worden taken op het gebied van jeugdzorg overgeheveld naar Súdwest-Fryslân. De voorbereiding daarop is nu al in volle gang. Daarbij zal het stelsel van de jeugdzorg veranderen. Zeker ook doordat de decentralisatie van deze taken gepaard gaat met een forse bezuiniging van 15% op het oorspronkelijk budget.

Uitgaan van burgerkracht

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders worden ondersteund vanuit de gedachte, dat er in het netwerk rondom het gezin voldoende kracht schuilt.

Er bestaat een gevaar dat de transitie zich vooral zal richten op het verschuiven van bestuurlijke regie. De transitie is echter inhoudelijk gedreven. Daarbij gaat het dus niet primair om de bestuurlijke aansturing. Het huidige aanbod moet worden vernieuwd zonder de continuïteit en kwaliteit van zorg in gevaar te brengen. Kwaliteit en continuïteit moeten daarom door gemeenten zichtbaar in kaart gebracht worden. Niet alle taken kunnen binnen de gemeente worden georganiseerd. Er zullen dus regionaal en landelijk afspraken met anderen gemaakt worden.

Om samenhang te scheppen in het begeleiden van kinderen en jongeren met zorg, hulpverlening en werk wordt de decentralisatie van de jeugdzorg gekoppeld aan de andere taken die naar de gemeenten worden overgeheveld: de decentralisatie van de AWBZ en de Participatiewet. Dit biedt de kans om jeugdzorg op een soepele manier over te laten gaan in volwassenenzorg.

De ChristenUnie staat voor de school als sociaal anker

We vinden het belangrijk dat ouders kunnen kiezen voor scholen die in het verlengde liggen van waar ze zelf principieel voor staan. Als het gaat om onderwijs heeft Súdwest-Fryslân een beperkte faciliterende rol.

In de mienskip is het van belang sociale samenhang te stimuleren als tegenhanger van de sterk toegenomen individualisering. Wordt deze taak ook aan leerkrachten gegeven, dan ervaren zij dit als een spanningsveld tussen de gebieden waarop zij zich op moeten focussen: het geven van onderwijs (aanleren basiskennis zoals taal en rekenen) en aandacht voor burgerschap. De trend is dat er steeds meer taken op de school afkomen. Dit is een ontwikkeling die om een zorgvuldige benadering vraagt.

De ChristenUnie staat voor flexibilisering

Maatschappelijke ontwikkelingen leiden tot een steeds grotere flexibilisering van de arbeidsmarkt. Flexwerk, ondernemerschap en zelfstandige professionals zie je in steeds meer sectoren. Daar passen scholen zich bij aan. Eén van de effecten is de wens dat schooltijden worden geflexibiliseerd, zodat de

¹³ 1. Onderwijs en opvang 2. Zorg voor jeugd (incl. Wmo prestatieveld 2) 3. Onderwijsaccommodaties 4. Jeugd welzijn.

schooltijden worden afgestemd op de werktijden van de ouders. De school verandert daardoor in een kindcentrum waar onderwijs en kinderopvang hand in hand gaan.

De ChristenUnie staat voor behoud van Identiteitsgebonden onderwijs

In 2013 is een rapport van de onderwijsraad verschenen. Daarin wordt gepleit voor het opheffen van scholen die minder dan 100 leerlingen hebben. De onderwijsraad adviseert de overheid scholen tot samenwerking te stimuleren. In Súdwest-Fryslân neemt, volgens de cijfers van het CBS, in de kernen het aantal leerlingen voor het basisonderwijs af. Dit zal gevolgen hebben.

Besturen van scholen worden op dit moment niet verplicht tot het sluiten van scholen met minder dan 100 leerlingen. De tegemoetkoming in de kosten voor kleine scholen en daaraan gekoppelde kwaliteit staan echter wel ter discussie en de besturen zien zich genoodzaakt tot grotere scholen te komen.

Daarnaast blijken ouders in verschillende kernen bij nieuwbouw liefst te kiezen voor één school in plaats van twee scholen onder één dak. Deze keuze van onderop verdient waardering. De ChristenUnie doet een beroep op de besturen deze processen met zorg uit te voeren, zodat in deze samenwerkingsscholen identiteitsgebonden onderwijs plaats krijgen kan en er lokaal ruimte blijft voor de eigen identiteit.

De ChristenUnie staat voor leerlingenvervoer

Er is een tendens om het leerlingenvervoer nog verder in te perken en dan met name de vergoeding van het leerlingenvervoer van ouders die hun kinderen naar een identiteitsgebonden school voor speciaal (basis)onderwijs sturen.

De ChristenUnie staat voor voorschoolse en vroegschoolse educatie(VVE)

De ChristenUnie is van mening dat de keuze voor een voorschoolse opvang valt tot de verantwoordelijkheid van de ouders.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Centrum Jeugd en Gezin en de versterking van de eerstelijns zorg

In het belang van het kind en om te voorkomen dat er onnodig wordt doorverwezen naar de tweedelijns zorg wordt tijdige signalering en het gebruik van laagdrempelige hulpverlening gestimuleerd. Daarvoor is het nodig dat deze vorm van zorg in de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) dichtbij worden georganiseerd. Dit vindt al plaats in Brede Scholen¹⁴, die als integrale kindcentra fungeren: centra waar ouders in de hele opvoedingslijn ondersteuning kunnen vragen. Dit vraagt om een doorontwikkeling van het CJG. Deze centra zullen ook de toegangspoorten tot de jeugdzorg worden. Dat betekent dat naast de reeds bestaande taken als het signaleren van problemen bij kinderen en gezinnen, het geven van advies en voorlichting, de centra ook de taak krijgt om tijdig de juiste hulpverleners in te schakelen. Dat vraagt om een strakke regie. In de eerste lijn zullen vooral generalisten werkzaam zijn; de specialisten komen tot hun recht in de tweedelijns zorg.

Daarnaast blijft het belangrijk dat sportclubs en andere amateurverenigingen toegankelijk zijn voor alle kinderen en, voor zover mogelijk, een rol spelen in het vroegtijdig signaleren van mogelijke problemen.

¹⁴ <http://www.youtube.com/watch?v=3oA6venONxI> (beeldverslag van vier voorbeelden van Brede scholen in Súdwest-Fryslân)

De ChristenUnie is benieuwd naar de resultaten van het pilotproject in Bolsward onder de naam “Buurtzorg Jong”¹⁵. Uitgangspunt is één gezin, één plan, één team in één gebied en sluit vrijwel naadloos aan bij onze visie. In het huidige opererende team van het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) zitten vier ervaren krachten: een maatschappelijk werker, een thuisbegeleider, een pedagoog en een casemanager. Zij bieden bijvoorbeeld opvoedondersteuning, financiële hulpverlening, video home training en praktische steun. Als er een specialist nodig is, wordt deze erbij gehaald in plaats van dat de hulpvrager wordt doorverwezen. Het CJG team van Buurtzorg Jong heeft als motto ‘eerst buurten, dan zorgen’. Het gezin krijgt één vertrouwde begeleider. Deze begeleider verdiept zich in wat voor het gezin belangrijk is. Samen met het gezin maken ze een plan en zoeken ze naar oplossingen die passen bij het gezin. De nadruk ligt op de eigen kracht van het gezin: wat kunnen ze zelf doen en om zich heen organiseren. De begeleider helpt met het versterken van het netwerk van het gezin, zodat het gezin zelfstandig verder kan.

Versterken van de eigen kracht

De ChristenUnie is benieuwd naar de resultaten van “Buurtzorg Jong”.

De ChristenUnie beseft, dat met deze decentrale manier van werken expertise geborgd moet worden en stuurt aan op goed overleg bij de overdracht van deze expertise vanuit de huidige organisaties.

Ruimte voor zorg met eigen identiteit

De ChristenUnie hecht aan de keuzevrijheid van ouders en zorgvragers om zorg te verkrijgen die past bij hun situatie en levensovertuiging. Súdwest-Fryslân zal toegang tot identiteitsgebonden zorg mogelijk houden.

Zorg voor speelvoorzieningen

Ook bij het onderhoud van speelvoorzieningen kunnen de bewoners een nuttige rol vervullen. Bij de wettelijke verplichting regelmatig inspecties te verrichten kan de wekelijkse visuele inspectiebeurt overgedragen worden aan vrijwilligers, die wekelijks melding maken van eventueel geconstateerde onvolkomenheden. De maandelijkse technisch inhoudelijke inspectie blijft voor rekening van de gemeentelijke organisatie.

Activerend jongerenwerk

De inzet van jongerenwerkers wordt afgewogen tegen de eigen mogelijkheden van de mienskip. Initiatieven van de jeugd of de bewoners van een kern verdienen de voorkeur. Zij kunnen daarbij ondersteuning van opbouwwerkers vragen. Voorkomen moet worden, dat jongerenwerkers de plaats innemen van capabele vrijwilligers.

Het doel van het jongerenwerk moet in het verlengde liggen van andere beleidsdoelen, zoals die van het jeugdgezondheidsbeleid.

Kansrijk onderwijs

Súdwest-Fryslân faciliteert het basisonderwijs in de kernen zo goed mogelijk. Uitgangspunt daarbij is niet in de eerste plaats dat elk dorp een eigen school behoudt, maar dat er voor het kind een op de toekomst gerichte, bereikbare en levensvatbare school is, die in haar onderwijs aansluit bij de identiteit

¹⁵ <http://www.tvbolsward.nl/algemeen/3736-pilot-buurtzorg-jong-van-start-in-bolsward> (uitleg van pilot)

van de ouders. Hierbij hanteert de gemeente het principe, dat zij – in goed overleg met de betrokken organisaties – dit onderwijs waarborgt.

Súdwest-Fryslân stimuleert de scholen tot het nemen van meer verantwoordelijkheid in het bepalen en vormgeven van beleid. Ook daarin is leidend, dat deze instellingen werken vanuit hun eigen professionaliteit.

Súdwest-Fryslân blijft zich inzetten om het mogelijk te maken dat in een professionele organisatie zoals omschreven in de wet OKE¹⁶ (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) vrijwilligers kunnen worden ingezet, zonder dat er sprake moet zijn van inzet van betaalde krachten.

Onderwijshuisvesting met eigen identiteit

De ChristenUnie zet in op het bevorderen van een pluriform onderwijsaanbod in Súdwest-Fryslân. Daarbij is op gepaste wijze oog voor scholen met een verschillende identiteit. Leefbaarheid is in de kern een belangrijk criterium, maar dit moet gepaard gaan met kwalitatief goed onderwijs. Met het oog op het dalend aantal kinderen zet de ChristenUnie in op het behoud van eigen identiteit.

Súdwest-Fryslân stelt een voor langere tijd geldend programma onderwijshuisvesting op, waarin voor alle betrokkenen inzichtelijk gemaakt wordt hoe de bekostiging plaats vindt. In dit huisvestingsbeleid moet aandacht zijn voor het binnenklimaat van scholen, de speelruimte in en rond de school, de duurzaamheid van de gebouwen, de fysieke plek en sociale rol van de school. Vooral dit laatste aspect – de betekenis van de school voor de leefbaarheid in de buurt, de opvang van kinderen en het bieden van kansen aan kinderen – kan betekenen, dat ook andere budgetten een rol spelen in de bekostiging. De realisatie van brede scholen verdienen voor de ChristenUnie de voorkeur, waarbij wel gesteld wordt, dat een brede school prima kan bestaan met meer dan één school onder het zelfde dak.

Wegwerken van ontwikkelingsachterstanden door voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE)

Súdwest-Fryslân blijft zorgdragen voor een screening in de voorschoolse periode. De VVE-vliegende keep biedt in goede samenwerking met de ouders een gepast antwoord op geconstateerde achterstand. Het in beeld krijgen van kinderen met achterstanden is daarbij van groot belang. Een laagdrempelige toegang voor ouders tot het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en een goede communicatie tussen CJG, consultatiebureaus en peuterspeelzalen biedt de kans dat kinderen worden gevonden die een verhoogd risico lopen om al vroeg achterstand op te lopen.

Zwemmen op jonge leeftijd

Voor het schoolzwemmen kiest de ChristenUnie voor beleid, waarbij kinderen zo vroeg mogelijk in de gelegenheid worden gesteld 20 zwemlessen in groepsverband te volgen. De invulling ervan mag ook plaats vinden buiten de scholen om. Súdwest-Fryslân sluit daarvoor contracten met de zwembaden.

Voorkomen van voortijdige schoolverlaters

¹⁶ De wet OKE stelt dat in instellingen voor voorschoolse opvang betaalde krachten werkzaam moeten zijn. Voor het Hinnepykje in Sneek is door de raad een verzoek aan de minister gericht de wet hierop aan te passen.

De ChristenUnie kiest voor een blijvende inzet op het voorkomen van het voortijdig afhaken van studenten in het MBO, waardoor de reeds behaalde goede resultaten verstevigd worden. Daarbij is een actieve handhaving van de leerplicht en het voorkomen van andere vormen van verzuim van voorwaardelijk belang.

Passend onderwijs en jeugdbeleid

Gemeenten en onderwijs raken elkaar op een aantal vlakken bij de invoering van het passend onderwijs. Súdwest-Fryslân heeft hierin een adviesfunctie en moet komen met een ondersteuningsplan.

Binnen de samenwerkingsverbanden wordt gezorgd voor passend onderwijs voor alle leerlingen. Dit verdient een samenhangend onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor jongeren. En dat vanuit een duidelijke visie op het gemeentelijk zorgnetwerk en de rol van de scholen daarin.

Integratie van Passend Onderwijs en CJG

Kinderen en jongeren zijn een groot deel van de week op school. De school vormt daarom informeel, maar ook formeel een belangrijke schakel tussen het kind, de ouders en zorgaanbieders.

De ChristenUnie vindt dat Súdwest-Fryslân niet alleen schotten moet weghalen tussen de verschillende vormen van zorg, maar haar ook moet inzetten voor een goede samenwerking tussen onderwijs, specialistisch onderwijs en jeugdzorg. De decentralisatie Passend Onderwijs maakt het mogelijk dit zorgaanbod in te bedden in CJG en het schoolmaatschappelijk werk. De drempel om advies/hulp te vragen wordt daardoor vaak lager.

Voor de middelbare scholier en de student in het MBO is er de inzet van het Zorgadviesteam (ZAT). Ook deze ZAT werkt als een netwerk, waarin naar optimale zorg voor de jongeren gezocht wordt. Het verdient aanbeveling ook hier aansluiting te zoeken met het CJG.

Program 3 – Sport, kunst en cultuur¹⁷

Visie op vrije tijd

De ChristenUnie staat voor burgerkracht in verbindende activiteiten

Sport en cultuur dragen bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning, bieden de mogelijkheid om op zinvolle wijze individueel of gezamenlijk vrije tijd te besteden en hebben positieve sociale, maatschappelijke en gezondheidseffecten.

Ieder mens heeft gaven en talenten ontvangen om God te eren, anderen te dienen en zichzelf te ontplooien.

Beleid op de gebieden van sport, kunst en cultuur omvat primair stimulering van deelname, ondersteuning en facilitering van verenigingen en initiatieven, het verbreden van de toegankelijkheid, ook voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, en last-but-not-least een gedegen voorzieningen- en accommodatiebeleid. Dit alles vanuit het principe van de eigen kracht te versterken, op individueel én verenigingsniveau.

De mienskip wordt door cultuur versterkt. Daarin ligt ook de norm besloten die de ChristenUnie wenst te hanteren voor de beoordeling aan welke culturele uitingen de gemeentelijke overheid ruimte biedt.

De ChristenUnie staat voor gezonde sport

Het betrekken van minima en inactieven bij sport blijft van groot belang. Het creëren of uitbreiden van fiets-, vaar-, wandel-, nordic walking en/of hardlooproutes is een doeltreffende en kostenvriendelijke manier om zowel bebouwde als natuurlijke omgeving voor recreatie en beweging toegankelijk te maken. Zeker als dit in regionaal verband uitgewerkt wordt. Daarnaast draagt het openstellen van parken, natuurgebieden en het aanleggen van vaar- en kanoroutes ook bij aan het laagdrempelige sportief genieten van Gods schepping.

De focus van Súdwest-Fryslân moet liggen op de breedtesport en amateurverenigingen, en niet op de topsport en geprofessionaliseerde instellingen. Laatstgenoemden vallen ons inziens niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid.

De gemeentelijke inzet bij cultuurhistorische sportevenementen als fierljeppen, skûtsjesilen en kaatsen verdient om meer dan één reden bijzondere aandacht. Vanuit toeristisch oogpunt is een meedenkende opstelling met de insteek van gastheerschap van belang.

De gemeente, als eerste overheid, kan fysieke gezondheid en maatschappelijke betrokkenheid van haar inwoners bevorderen door mensen te stimuleren meer te bewegen, sportief én recreatief, creatieve uitingen aan te moedigen en dit te faciliteren.

De ChristenUnie staat voor scheppende kunst

Specifieke vaardigheden leiden in creatieve zin tot kunst. Het ruimte bieden aan scheppende kunst is in de optiek van de ChristenUnie zeker gewenst. De rechtmatigheid van subsidiëring ligt in het feit dat de

¹⁷ 1. Sport 2. Kunst en cultuur

mensen in het evenbeeld van God geschapen is met een scheppend vermogen. De beoordeling van kunst is erg persoonlijk; wat is scheppend, creatief? De ChristenUnie laat het oordeel over kunstzinnige uitingen graag over aan kunstkenners.

De ChristenUnie staat voor het behoud en het bevorderen van de Fryske kultuur

De Fryske taal is één aspect van de Fryske kultuur. De ChristenUnie beschouwt de bewoners van Súdwest-Fryslân in meerderheid dragers van deze kultuur. De mate waarin de bewoners de kultuur in al haar delen als Frysk ervaren en dragen, hangt sterk af van persoonlijke voorkeuren en accenten. De Fryske kultuur verbindt de bewoners van de kernen in ons gebied. Het belang van tradities op sportief en cultureel gebied maakt jaarlijks op verschillende momenten duidelijk hoe sterk deze verbindingen zijn. De ChristenUnie hecht omwille van deze bindingskracht aan het ondersteunen van deze tradities.

De ChristenUnie staat voor het in beeld houden van geschiedenis

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens, uit de al dan niet lange lokale en regionale geschiedenis, vindt zorgvuldig plaats. Eventueel wordt hiervoor ondersteuning gegeven aan musea en archieven. Monumentenbeleid richt zich op behoud van deze geschiedenis. Musea zijn van cultuurhistorisch belang zowel om te bewaren en te beheren als om door te geven en te leren.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Verantwoord en draagkrachtig accommodatiebeleid

Súdwest-Fryslân heeft minimaal een regierol in de initiële aankoop en de exploitatie van de voor sport en kultuur benodigde infrastructuur en accommodaties. Daar waar mogelijk worden gebouwen multifunctioneel benut om het gebruik te optimaliseren en om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, sportverenigingen, aanbieders van kultuur (kinderopvang, peuterspeelzalen, bibliotheken, muziekscholen etc. etc.) te benutten en samenwerking te versterken.

In het accommodatiebeleid van Súdwest-Fryslân wordt getracht alle verenigingen op een passende, financieel gedegen en rechtvaardige wijze te bedienen. Het is daarvoor noodzakelijk een afweging te maken tussen het bevorderen van de gemeenschapszin door sociaal-maatschappelijke tarifiering en het gegeven dat een groeiende groep sporters en cultuurbedrijvers hun activiteiten ongebonden en zonder gebruik te maken van specifieke infrastructuur onderneemt.

Ook ten aanzien van het accommodatiebeleid is daarom sprake van een 'kanteling'. Gebruikers van accommodaties zijn zelf verantwoordelijk voor sluitende exploitaties van de voorzieningen die door Súdwest-Fryslân ter beschikking worden gesteld. Het is daarom aan te bevelen te onderzoeken hoe het eigendom en beheer van gemeentelijke accommodaties over gedragen kan worden aan verenigingen als er sprake is van exclusief gebruik. Daarmee wordt recht gedaan aan het uitgangspunt, dat de gebruiker ook de lasten draagt. Het is immers ook vanzelfsprekend dat een eigenaar van een fitnesscentrum ook het onderhoud bekostigt en een bezoeker vindt het niet vreemd dat daar een vergoeding tegenover staat. Een verder te ontwikkelen sportbedrijf kan naar de mening van de ChristenUnie ook leiden tot een kostenneutraal gebruik van accommodaties.

Voor de buitensportaccommodaties kiest de ChristenUnie voor het overdragen van het beheer aan de gebruikende verenigingen.

De ChristenUnie wil de mogelijkheid onderzoeken de contracten met Optisport voor de exploitatie van de zwembaden Vitaloo en it Rak zodanig te herzien, dat dit voor Optisport, zwemmers en gemeente een win-winsituatie oplevert. Een vergaande inzet van vrijwilligers is daarbij een optie.

Toegankelijkheid voor mensen met een beperking

Súdwest-Fryslân blijft ernst maken met het toegankelijk maken van alle openbare gebouwen, in het bijzonder die voor sport, kunst en cultuur. De ChristenUnie erkent daarbij het belang van de Cliëntenparticipatie Integraal Gehandicaptenbeleid (CIG) en betreft dit adviesorgaan zo vroeg mogelijk bij ophanden zijnde verbouwingen of nieuwbouw.

Waardering van de vrije zondag

Sportieve of culturele activiteiten mogen niet leiden tot verplichtingen van welke aard dan ook anders dan die van de garantie op de openbare veiligheid op de zondag. Het is een vrijheidskeuze om de zondag naar eigen inzicht en wens te besteden, mits dit niet van invloed is op het tijdsbeslag van derden.

Sportstimulering

Ondersteuning van topsport en geprofessionaliseerde instellingen zal beoordeeld worden in relatie tot de betekenis ervan voor de amateursport.

Speciale aandacht is nodig als het gaat om de seizoensporten schaatsen en zeilen. Deze zijn niet alleen van sportief, maar ook van cultureel en economisch belang. Het spreekt daarom vanzelf dat er ruimhartig ruimte wordt gegeven aan evenementen als Sneekweek en een eventuele Elfstedentocht.

Inzet buurtsportcoaches

De opvang van kinderen in de school over de hele dag heeft van de schoolteams een omslag in werkwijze gevraagd. Met buitenschoolse opvang (BSO) wordt hierop een antwoord gegeven. De inzet hierbij van combinatiefunctionarissen, die als buurtsportcoaches de kinderen vertrouwd maken met sport en spel verdient een goede kans. Ook hier geldt echter, dat er op creatieve wijze gebruik gemaakt kan worden van bestaande sportdubs, die over enthousiaste vrijwilligers beschikken.

Doel van sportstimulering op scholen is ook het voorkomen van obesitas. Hierover moet goed en zorgvuldig worden gecommuniceerd.

Beroep en bewegen

De gemeente kan voor haar eigen werknemers op basis van vrijwilligheid - binnen het kader van het nieuwe werken – beweging introduceren tijdens het werk. Wat te denken van hometrainers, waar de fietser via een Skype-verbinding overleg heeft met collega's. Een goede start kan worden gemaakt met het op stahoogte brengen van balies en bureaus, uiteraard ook op basis van vrijwilligheid.

Doel van een dergelijke pilot heeft overigens meervoudig nut. Het past in de studie naar het benodigde aantal werkplekken voor de gemeentelijke organisatie en het versterkt de voorbeeldfunctie van de organisatie.

Subsidiering van kunst

De positieve aandacht die er op meerdere locaties in onze gemeente aan beeldende kunst wordt gegeven – zoals bij BAS Galerie en diverse particuliere galerieën - verdient ondersteuning. Deze beperkt

zich echter in de optiek van de ChristenUnie tot cosubsidiëring van projecten, die een springplankfunctie hebben voor de kunstenaar en waarbij een verbinding met het onderwijs als voorwaarde geldt.

Versterking en benutten van het Cultureel Kwartier

Met het centrum voor de kunsten heeft Súdwest-Fryslân een unieke accommodatie en instelling, waar zowel de passieve als actieve cultuurliefhebber zijn hart kan ophalen. De ChristenUnie is indertijd voorstander van de ontwikkeling van dit centrum geweest met een aantal argumenten:

- Er was behoefte aan een theater, waar niet alleen professionele uitvoeringen verzorgd worden, maar vooral de amateurverenigingen hun programma's tonen. Op 1 november 2013 werd gemeld, dat het theater in het eerste volledige jaar 70.000 bezoekers in huis kreeg.
- De combinatie met de oude muziekschool, het huidige Atrium, maakt het mogelijk om jong talent ook een podium te geven. Het Atrium verzorgt jaarlijks ca 25.000 klantcontacten.
- De investeringen in de binnenstad tevens de aard hadden van stedelijke vernieuwing, waarmee een belangrijk deel van de oude stad een facelift heeft gekregen.
- De integratie van het Bolwerk binnen het centrum van de kunsten zorgde voor een ontkoppeling van het Poppodium en het jongerenwerk van Timpaan. Vooral het toezicht op het voorkomen van gebruik van verboden middelen is daarmee in andere handen overgegaan, wat in onze ogen een verbetering betekent.

De ChristenUnie wil zich inzetten om besparingen op het gebied van kunst en cultuur zo veel mogelijk te beperken en vooral te compenseren door de verbinding met particuliere partijen.

Een profilerende lokale omroep

De verplichte subsidiëring van een lokale omroep verdient naar de mening van de ChristenUnie een tegenprestatie van de omroep naar de gemeente met de inzet van het maken van toegankelijk informatief beeld en geluid met belichting van verschillende kanten over actuele gemeentelijke onderwerpen. Het is naar onze mening met de huidige mogelijkheden gewenst nadruk te leggen op één informatiekanaal. Dit hoeft wat ons betreft niet de keuze tussen tv- of radiozender te zijn, maar kan zich ontwikkelen tot uitsluitend één digitaal kanaal.

De identiteit van de Fryske kultuur

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft in een door de vijf eerdere gemeenten gesloten convenant met de Rijksoverheid zich uitgesproken voor actief taalbeleid in woord en geschrift. De ChristenUnie staat van harte achter de intenties van dit convenant en we stellen ons dan ook "Frysksinnich" op.

Behoud van culturele geschiedenis

Museaal werk wordt grotendeels door vrijwilligers gedragen en biedt daarmee kansen voor participatie. Het betrekken van bedrijven en particulieren bij de bekostiging verdient de aandacht van de musea zelf. De gemeente faciliteert als netwerkpartner bij de zoektocht naar sponsoring.

Bibliotheekwerk wordt zo vorm gegeven dat iedere inwoner soepel toegang heeft tot de werken. Met name het lezen onderen voor kinderen verdient blijvende aandacht. Het digitaal ter beschikking stellen van informatie op basis van lidmaatschap is een ontwikkeling die de ChristenUnie daarbij voor ogen heeft. Voor diegenen die op traditionele wijze willen beschikken over boeken blijkt het verder ontwikkelen van een creatief haal- en brengsysteem een versterking van het bibliotheekwerk.

Program 4 – Veiligheid, orde, handhaving en toezicht¹⁸

Visie op openbare orde

De ChristenUnie staat voor handhaving en toezicht

Súdwest-Fryslân kent veel beleidsnotities en in het merendeel daarvan is ook sprake van handhaving en toezicht. Het heeft weinig zin regels op te leggen zonder de naleving daarvan te controleren. Van bestemmingsplan tot evenementenvergunning, van cultuursubsidie tot bijstandsuitkering, al deze maatregelen vereisen toezicht.

De ChristenUnie is niet voor het gedogen. Dus bij regelgeving ook passend toezicht.

De ChristenUnie staat voor politie dichtbij de burger

De overheid heeft als enige de zwaarmacht of anders gezegd: het geweldsmonopolie. Daar moet zij zorgvuldig en terughoudend mee om gaan. De overheid moet zich er steeds van bewust te zijn dat zij de verantwoordelijkheid heeft om de zwakken te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Tegelijk moet de overheid oog houden voor de eigen verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld inbraakpreventie.

Ook van de politie wordt gevraagd aan te sluiten bij de *burgerkracht* van de mienskip. De politie staat niet op zichzelf. Samenwerking met andere organisaties en aansluiten bij het wijk- en buurtgericht werken kan voorkomen, dat er alleen in aantallen PV 's¹⁹ wordt gedacht. Wanneer er geen problemen zijn, moeten we ze ook niet scheppen.

Betrokkenheid van inwoners uit de wijk is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan. Bij de aanpak kunnen verschillende wijken om een verschillende aanpak vragen.

De ChristenUnie staat voor het tegengaan van prostitutie

De maatschappij in zijn geheel betaalt direct of indirect de schade, die door de prostitutie wordt aangericht. Van de zogenaamde seksinrichtingen is algemeen bekend dat er banden bestaan met criminele organisaties die mensen verhandelen. Beschadigd worden bijvoorbeeld de gezinnen van de klanten van deze sector. In de eenentwintigste eeuw is er geen enkel logisch argument meer dat het voortbestaan van de prostitutiesector kan rechtvaardigen!

In Zweden hebben gelijkgestelde vrouwen en mannen in samenwerking een unieke wet gecreëerd: seksuele diensten kopen is daar sinds 1 januari 1999 strafbaar. Dankzij dit beleid is Zweden één van de landen die het minst geconfronteerd wordt met de prostitutie, vrouwenhandel en alle daarmee gerelateerde problemen.

De ChristenUnie staat voor integrale veiligheid

De keuze om in wijken met gemiddeld grotere waarden voor het gevoel van onveiligheid de hulp in te roepen van een wijkplatform heeft heroriëntatie. De inzet van Súdwest-Fryslân deze wijkplatforms ook als belangenvertegenwoordiger voor de wijk te beschouwen zorgt er tevens voor, dat het

¹⁸ 1. Openbare orde en veiligheid 2. Brandweer en rampenbestrijding

¹⁹ Processen Verbaal

onderwerp van integrale veiligheid meer op de achtergrond wordt geschoven. Het gesprek over veiligheid in de wijk is daarmee integraal verweven met het kernenbeleid

De ChristenUnie staat voor goede brandweerzorg

De aanrijdtijden voor de brandweer blijken in Fryslân gemiddeld 10 minuten te bedragen²⁰. Het is de ChristenUnie niet duidelijk hoe zeer deze tijden in het grote landelijke gebied uiteenlopen. De ChristenUnie zet in op inventarisatie van de huidige aanrijdtijden en wil tot planvorming komen voor een betere bereikbaarheid.

De overgang van de gemeentelijke brandweer naar de Veiligheidsregio Fryslân vraagt van de raad dat zij toeziet op de uitvoering van de gezamenlijke ambities. Doordat de activiteiten nu in een samenwerkingsverband worden uitgevoerd, vraagt dit van de raad een meer actieve houding om eigen doelstellingen te realiseren.

De ChristenUnie staat voor Melding Overlast en Burgernet

De al geboden mogelijkheid Melding Overlast via internet betreft burgers bij hun omgeving. Daardoor wordt de bereidheid tot het doen van aangifte bevorderd. Dit verdient permanente promotionele aandacht. Ook de deelname aan burgernet gaat uit van *burgerkracht*. Het vergroot naar de mening van de ChristenUnie ook de kans dat de subjectieve beleving van veiligheid en de reële cijfers met elkaar gaan stroken.

De ChristenUnie staat voor de Boa

De Buitengewone Opsporingsambtenaar (Boa) heeft veel taken toegespeeld gekregen waarvoor de politie geen inzet beschikbaar heeft. Het gaat hier bijvoorbeeld om het toezicht op het parkeren, het uitlaten van honden en het haventoezicht. Er is een tendens dat het aantal taken van de Boa groter wordt. Deze ambtenaar verdient hetzelfde respect dat we verwachten van de burger jegens de politiefunctionaris.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Integrale veiligheid door samenwerking

Bij de aanpak van problemen staat de ChristenUnie een aanpak voor die getuigt van hart te hebben in plaats van hard te zijn. Hard waar het moet, mild waar het kan. De ChristenUnie stimuleert een preventieve aanpak met aandacht voor daders, slachtoffers en hun omgeving.

De ChristenUnie wil in het kader van integraal veiligheidsbeleid komen tot veiligheidsplannen voor de hele gemeente. In dat plan worden na te streven doelen en verantwoordelijkheden beschreven van de organisaties die in samenwerking een rol spelen in veiligheid. Partners in preventie en aanpak zijn behalve gemeente en politie onder andere welzijnswerk, jeugdzorg, onderwijs, verslavingszorg en gezondheidszorg.

De ChristenUnie waardeert de wijze waarop bij het opstellen van het integraal veiligheidsplan de raad tijdig op de hoogte gebracht wordt van de kengetallen. Wij hechten eraan, dat met de vernieuwde

²⁰ <http://www.nu.nl/binnenland/3534739/brandweer-langzaamst-in-noordelijke-provincies.html> Overzicht aanrijdtijden per provincie

inrichting van de politiekorpsen deze informatievoorziening blijft plaatsvinden. Hiermee krijgt de raad de kans met wensen in te spelen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie.

Een belangrijk onderdeel in de verslaglegging is in onze optiek dat ook de aanrijdtijden van politie, brandweer en ambulances op de schaal van de kernen inzichtelijk worden gemaakt.

Veiligheid op straat door burgerkracht

Burgers worden actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Burgers vormen ook de ogen en oren van de politie. De ChristenUnie vindt dat de *burgerkracht* versterkt wordt als inwoners gericht geïnformeerd worden over de Melding Overlast. Tevens vraagt de ChristenUnie van de politie de melder te informeren over de resultaten. Wij stimuleren de regierol van Súdwest-Fryslân om veiligheidsproblemen met verschillende maatschappelijke partners op te pakken via bijvoorbeeld het Keurmerk Veilig Ondernemen en Keurmerk Veilig Wonen.

De ChristenUnie vindt de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor burgers in de wijk belangrijk. Ook zijn coördinerende taak naar andere agenten en naar de gemeentelijke organisatie toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken is belangrijk. Blijkt uit de rapportage dat er in bepaalde wijken of kernen sprake is van toenemende vandalisme, publiceer dan de resultaten van het verhalen van de kosten hiervan op de daders en de omvang van de schade ten gevolge van vandalisme door middel van een 'vandalismemeter'.

Bereikbaar bluswater

Door de opschaling van de brandweerorganisatie in de veiligheidsregio Fryslân dreigt de afstand tussen de dagelijkse leiding en de vrijwilliger groter te worden. Súdwest-Fryslân dringt aan op een goede informatievoorziening naar de vrijwilligers en op het bevorderen van kleinschalig contact. Súdwest-Fryslân zorgt voor goede herkenning vanuit het midden van de openbare weg van voldoende aanwezige bluswateraansluitingen. Dit zorgt ervoor, dat men bij rijkelijke sneeuwval de aansluitingen redelijk snel kan vinden.

Veilige uitgaanscentra

In het veiligheidsdomein krijgt de burgemeester steeds meer wettelijke bevoegdheden om doelmatig om te treden tegen geweld en overlast. Ook is het toezicht in de nieuwe Drank- en Horecawet aan de burgemeester opgedragen. Er moet genoeg menskracht beschikbaar zijn om die taken verantwoord in de praktijk uit te voeren.

Voor toezicht binnen het kader van het ketenbeleid heeft ook de brandweer specifieke taken. Daar waar mogelijk wordt het toezicht op de naleving van Drank- en Horecawet verricht in samenwerking met de brandweer. Voor deze controles worden ook momenten in de nacht uitgekozen.

Het is volgens de ChristenUnie nodig de toelatings- en sluitingstijden voor de horeca te herijken. De gemeente bestrijkt een veel groter gebied waardoor een vroegere sluitingstijd binnen bereik komt te liggen zonder dat er sprake zal zijn van horecatoerisme: het opzoeken van andere uitgaanscentra na sluitingstijd. De ChristenUnie pleit voor vervroeging van de toelatings- en sluitingstijden met twee uren.

Op stap: tot 12 uur toegang
en tot twee uur blijven.

Tegengaan gedoogbeleid

De ChristenUnie wil uiterst terughoudend zijn bij het gedogen van coffeeshops. Per lokale situatie zal de zorg voor de gezondheid en het tegengaan van overlast zorgvuldig worden afgewogen. Growshops moeten geen kans krijgen hun kop op te steken. Gebruik van drugs op straat gaat de ChristenUnie tegen.

Evaluatie van het ketenbeleid

De nieuwe horecawet vereist een heroriëntatie op het ketenbeleid. Het is algemeen bekend, dat jonge mensen, ook onder de 18 jaar, in deze keten gemakkelijk aan alcohol kunnen komen. Het toezicht op de verstrekking tegen betaling van alcoholhoudende dranken wordt daarmee van groter belang. De ChristenUnie benadrukt, dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de opvoeding bij de ouders ligt. Daarmee ligt bij de handhaving de focus op deze verantwoordelijken. Binnen het huidige ketenbeleid nemen in specifieke gevallen ouders en ouderen verantwoordelijkheid voor de plaatsing van een keet op hun erf. Súdwest-Fryslân mag in haar handhavende taak uitgaan van medewerking van deze verantwoordelijken. De ChristenUnie zal daar aandacht voor vragen.

Verantwoord benutten van leegstaande winkelpanden

Met de toenemend leegstand is het verleidelijk winkels ook in te zetten voor illegale activiteiten. De ChristenUnie kiest voor een zeer terughoudend beleid op het gebied van bijvoorbeeld gokhallen en stuurt aan op regelmatig overleg met de middenstandsverenigingen om uitwassen en witwassen in leegstand te voorkomen. Súdwest-Fryslân zet haar in om in samenwerking met bedrijven, scholen en particulieren leegstand aan te wenden voor initiatieven van starters en studenten.

Een nulloptie voor bordelen

De ChristenUnie is van mening dat in Súdwest-Fryslân geen gelegenheid moet worden gegeven tot het vestigen van bordelen en zal daarom aansturen op een uitsterfbeleid met betrekking tot de twee in Sneek bestaande bordelen. Wij pleiten voor verscherping van het toezicht op de werkomstandigheden in de inrichtingen middels aanpassingen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) naar het voorbeeld van Leeuwarden. Hulpverleners, waaronder die van Fier Fryslân, moeten vrije toegang hebben tot de bordelen.

Kostenneutraal Fryske útfieringstsjinst miljeu en omjouwing (FUMO)

Voor de naleving van regelgeving op het gebied van het milieu is de FUMO als verplichte gemeenschappelijke regeling in het leven geroepen. De ChristenUnie pleit ervoor, dat het nu door de FUMO uitgevoerde toezicht kostenneutraal plaats gaat vinden in vergelijking met wat de ambtelijke organisatie in de jaren 2011 en 2012 hieraan besteedde. In de rapportage over deze vorm van toezicht werd door de ambtelijke organisatie voor die jaren gesteld, dat dit toezicht toereikend was en daarmee van voldoende kwaliteit.

Domein 2

Ruimtelijke en economische draagkracht, gastheerschap, infrastructuur en duurzame groei

Program 5 – Ruimte, wonen, economische verscheidenheid, sleutelsectoren en gastheerschap²¹

Visie op rentmeesterschap

De ChristenUnie staat voor een economie van het genoeg

Bij het schrijven van dit Program zit Nederland in de nasleep van een stevige recessie. Hoe de economische ontwikkelingen in de komende jaren zullen zijn, valt onmogelijk te voorspellen. Naast bedreigingen zoals afnemende bedrijvigheid en toenemende werkloosheid, biedt deze situatie ook kansen om te komen tot een meer duurzame economie. Daarmee wordt de economie versterkt wat een randvoorwaarde is om andere doelen te realiseren. De ChristenUnie streeft vanuit het rentmeesterschap over Gods schepping naar een duurzame economie. De ChristenUnie zegt: van 'meer' naar 'genoeg'.

De ChristenUnie staat voor ruimte voor landbouw en visserij

De ChristenUnie heeft hart voor boeren en vissers. Het zijn hardwerkende ondernemers die zorgen voor de productie van gezond en goed voedsel. Het gaat hierbij om sectoren die naar hun aard een nauwe relatie met de schepping hebben. Een spannende relatie en soms ook een spanningsvolle relatie. De ChristenUnie biedt ruimte aan boeren en vissers en zet daarbij in op een sterke, duurzame en innovatieve landbouw, veeteelt en visserij. Wij zetten ons in voor het behoud van milieu en biodiversiteit. Gezonde gezinsbedrijven spelen hierin een centrale rol. In het algemeen wil de ChristenUnie ruimte blijven bieden aan landbouw- en veeteeltbedrijven om hun inkomenspositie te verbeteren door het ontwikkelen van nevenactiviteiten als landschapsonderhoud, toerisme en biovergisting.

De ambitie om met specifieke maatregelen bij de Afsluitdijk de palingstand te bevorderen krijgt onze steun. Daarmee wordt ook de karakteristieke visserij in onze IJsselmeerhavens bevorderd. De weinige binnenvissers in onze gemeente verdienen het dat zij gesteund worden in de bestrijding van stroperij en het leegroven van hun netten.

De inpassing van groeiende bedrijven vereist aandacht. De historische 'kathedralen' van het platteland worden door uitdijende, lichtverspreidende stallen verdrongen. Dit vraagt in de komende raadsperiode om zorgvuldige afweging van plannen van bedrijven die willen uitbreiden. De familiebedrijven verdienen een ruimhartige benadering, waarbij tevens de aandacht voor dier en milieu in balans moet blijven. Daarmee zijn de risico's van ziekten in de grotere bedrijven en de effecten van intensieve veeteelt op het omringende land niet onbelangrijk.

²¹ 1. Ruimtelijke ontwikkeling 2. Wonen 3. Economische zaken 4. Toerisme en recreatie 5. Cultureel Erfgoed 6. Vastgoed 7. Bouwgrondexploitatie

Industrieel werkende melkveebedrijven trekken bovendien veel zwaar verkeer aan. Daarmee komt de veiligheid op de wegen in het geding. De grenzen voor de leefbaarheid in de kwetsbare kernen komen daarmee in beeld. Het spreekt voor zich dat de ChristenUnie deze ontwikkeling met meer scherpste dan voorheen zal volgen nu in 2015 de melkquota verdwijnt.

De ChristenUnie staat voor Ruimte voor Ruimte in het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Een belangrijke kernkwaliteit van het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân is de combinatie van het open landschap en de compacte bebouwing. De versnelde vergroting van bedrijven zorgt daarnaast voor leegstand van boerderijen. Deze mooie gebouwen verdienen het dat met maatwerk gezocht wordt naar passende nieuwe bestemmingen.

De economische en financiële crisis heeft ervoor gezorgd dat de Rijksoverheid ingrijpende bezuinigingen heeft aangekondigd op het gebied van natuur en landschap. Het is daarom noodzakelijk nieuwe economische dragers te vinden die bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. Daarbij moet meer ruimte worden geboden aan *burgerkracht*. De regeling Ruimte voor Ruimte, zoals die in Noord-Holland wordt toegepast, sluit hierop goed aan. Zonder overheidsgeld kan de kwaliteit van het landschap worden verbeterd. Particulieren krijgen via deze regeling, als tegenprestatie voor het tegengaan van verrommeling, de kans op het bouwen van woningen in het buitengebied, op locaties waar bouwen anders niet wordt toegestaan.

De ChristenUnie staat voor een gezond woningbouwprogramma

Zoals met het eerder aangekondigde Ruimte voor Ruimteprogramma wordt aangetoond, wil de ChristenUnie ook initiatieven van *burgerkracht* belonen. Zo willen wij naast de woningcorporaties ook particulieren met praktische ideeën voor het ontwikkelen van goedkope en duurzame woningen de ruimte schenken.

De sterk vergrijzende bevolking vraagt naar levensloopbestendige woningen. De ChristenUnie pleit voor de nodige vrijheid in bestemmingsplannen, waardoor het plaatsen van tijdelijke zorgwoningen of kangoeroewoningen mogelijk is.

De ChristenUnie staat voor samenwerking tussen de 4 O's

De groeiende contacten tussen de 4 O's - Onderwijs, Onderzoek, Ondernemingen en Overheid – worden ingezet om de arbeidsmarkt te verbeteren. Daarbij wordt ingezet op een goede koppeling tussen beroepsopleidingen en werkgelegenheid in de regio. Het bijeenbrengen van bedrijven met interesse in opleidingstrajecten voor kansarme jongeren met bedrijven, die al ervaring hebben met reguliere door erkende scholen verzorgde opleidingen, verdient daarbij speciale aandacht.

De ChristenUnie staat voor benutten van cultureel erfgoed

Súdwest-Fryslân heeft zes van de elf steden en een zeer groot aantal monumenten. Het toeristisch benutten van dit cultureel kapitaal biedt een onuitputtelijk arsenaal aan ideeën. Het Hindelooper Immaterieel Erfgoed heeft een plek gekregen op de Nationale Inventaris van het Immaterieel Erfgoed in Nederland. Dit is een mooi voorbeeld van hoe een kleine stad *burgerkracht* toont.

De ChristenUnie staat voor gastheerschap voor onze toeristen

Eén van de sleutelsectoren is het toerisme. Een groot deel van de beroepsbevolking is werkzaam voor onze gasten. Dat maakt ons, als bewoners van onze gemeente, allemaal gastheren. Het is voor de

bestaande toeristische organisaties heel lastig gebleken gezamenlijk op te trekken in VVV of Toeristische Informatie Punten (TIP). Het is echter wenselijk dat toeristische bedrijven elkaar lokaal weten te vinden in activiteiten, die hun gezamenlijk belang ondersteunen. De ChristenUnie wil in de komende raadsperiode met de bedrijven uit de sector komen tot een gedragen beleid, waardoor dit gastheerschap ook financieel mogelijk blijft. Wij willen daarbij zekerheid omtrent de wijze van organisatie en bekostiging. Hiervoor willen wij in 2014 duidelijkheid over de komst van een mogelijk experiment met een 'belastingmaatregel' in de lijn van de al bestaande BedrijfsInvesteringsZone (BIZ). De gemeente faciliteert dit proces.

Lukt het niet om in 2014 duidelijkheid en instemming te verkrijgen omtrent de toepasbaarheid van een dergelijke doelbelasting, dan kiest de ChristenUnie voor een beperkte gemeentelijke financiële bijdrage. De vele, op vrijwilligers drijvende initiatieven, verdienen, tot het moment van een andere financiering, blijvende ondersteuning. Deze ondersteuning kan bestaan uit een percentage van de opbrengsten uit aan het toerisme gekoppelde belastinginkomsten.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Aanpak van de recessie

De ChristenUnie wil dat Súdwest-Fryslân samen met haar partners investeringen in zaken als onderwijshuisvesting, aanleg van fietspaden, verkeersveiligheid en dergelijke naar voren trekt. De gemeente blijft het bedrijfsleven stimuleren om samen met het beroepsonderwijs zich actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. De ChristenUnie zet zich in voor spreiding van economische activiteiten en het aantrekken van toekomstgerichte werkgelegenheid. Hierbij wordt specifiek gedacht aan op de watersport en watertechnologie gerichte bedrijven. Voor de ondernemers zijn bedrijfscontactambtenaren beschikbaar die als **meitinkers** functioneren.

Kansen dichtbij huis

Breedband Internet is in de beleving van de ChristenUnie het vehikel waarmee economische ontwikkeling alleen mogelijk is in grote woonplaatsen. Ook is het met deze techniek mogelijk mensen langer in hun eigen woning te laten wonen, doordat domotica praktisch kunnen worden ingezet. De ChristenUnie wil de zogenaamde witte gebieden, gebieden waar de commerciële bedrijven het leggen van glasvezel niet rendabel achten, voorzien van snel internet door een inspanning met de F4-gemeenten.

Goed benutte bedrijventerreinen

De economie is in toenemende mate een economie van eenmansbedrijven, ZZP'ers en mensen die vanuit huis activiteiten ondernemen. Deze groep heeft geen behoefte aan bedrijfsterreinen, maar meer aan functiemenging, tijdelijke en goedkope huisvesting, korte huurtermijnen etc. Bij de ontwikkeling wordt gelet op het combineren van bedrijvigheid, wonen en groen.

De ChristenUnie wil dat Súdwest-Fryslân in nauwe samenspraak met buurgemeenten kijkt naar nut en noodzaak van de ontwikkeling van bedrijventerreinen zodat een zorgvuldige regionale planning bij de aanleg van nieuwe terreinen ontstaat. Herontwikkeling van (verouderde) bedrijventerreinen en inbreiding gaat voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

Súdwest-Fryslân zet zich in voor continuering van de BedrijfsInvesteringsZones (BIZ). Ook voor andere terreinen wil de ChristenUnie soortgelijke initiatieven ondersteunen. Daarnaast willen wij ondernemers op bedrijventerreinen samen laten werken in parkmanagement om het gebied up-to-date te houden en verduurzaming te stimuleren. Doel daarbij is dat de bedrijfsterreinen bij voorkeur klimaatneutraal functioneren.

De ChristenUnie zal voortdurend de aandacht vragen voor handhaving van de bestemming van bedrijven op bedrijventerreinen.

Bloeiende binnensteden

De detailhandelsvisie moet inspelen op de krimpende detailhandel. Het winkelgebied moet voor de detailhandel aantrekkelijk blijven. Ook wordt het wonen in leegstaande woningen boven winkels gestimuleerd. Zo nodig wordt een winkelbestemming gewijzigd in een woonbestemming. Uitbreiding van winkelcentra wordt voorlopig tegengegaan.

De mogelijkheid om winkels ook op zondag van 8.00 tot 20.00 uur open te stellen stuit in de winkelcentra op weerstand bij de kleine detaillist. De Vereniging van Sneeker Zakenlieden heeft de eerste zondag van de maand als vaste dag gekozen om hieraan tegenwicht te bieden. De praktijk leert echter dat onder druk van de grootwinkelbedrijven en supermarkten ook de kleinere winkels genoodzaakt zijn alle zondagen de deuren te openen. De ChristenUnie wil in goed overleg met de bedrijven komen tot een voor alle partijen werkbare oplossing. Daarbij willen wij de behoefte aan een collectieve vrije dag benadrukken, die wij verankerd zien in de rust op de zevende dag.

De introductie van de BedrijfsInvesteringsZones in Bolsward en Sneek hebben de centra goed gedaan. De bloembakken en verlichting in Sneek stralen een veilige omgeving uit. Het te besteden budget voor de binnenstad van Sneek is met meer dan 100% toegenomen²². Het voortzetten van dit beleid lijkt een goede keus. Een eerder in de gemeente Sneek afgewezen opslag op de OZB, die moest leiden tot een ondernemingsfonds, wordt door de Vereniging van Sneeker Zakenlieden weer van stal gehaald, nu het mogelijk lijkt een eenvoudig retributierecht in te bouwen. Uit een ondernemingsfonds mogen andersoortige doelen zoals een city-manager worden bekostigd.

Wanneer er voldoende draagvlak wordt aangetoond voor een ondernemingsfonds, dat in de plaats komt van de BIZ, zal de ChristenUnie zich daar niet tegen verzetten. Er moet dan vooraf wel duidelijk zijn, dat én er verschillende bedrijfsgroepen voordeel van zullen hebben én er een eenvoudig retributierecht mogelijk is voor bedrijfsgroepen die er geen baat bij hebben. Een ondernemingsfonds moet tenslotte ruimere mogelijkheden bieden.

De ChristenUnie wil het vestigen van detailhandel op de industrieterreinen beperken tot wat er in de huidige detailhandelstructuurvisie is vastgelegd. De zondagsopenstelling van winkels is gebaseerd op het toeristisch karakter van de hele gemeente. Ter bescherming van de kleine winkelier wordt beleid ontwikkeld, waardoor deze zondagsopening beperkt wordt tot het toeristisch seizoen.

²² Tijdens de jaarvergadering van de VSZ werd duidelijk dat het budget voor 2013 lag op ca. €70.000,-- terwijl de VSZ zelf een begroting heeft van ca. €40.000,--

Doorontwikkelen van Houkepoort en Waterstad Sneek

De stagnerende woningmarkt vraagt om drastische afschrijvingen op nu onrendabele grond. De ChristenUnie kiest ervoor de verliezen zo vroeg mogelijk te nemen om oplopende financieringsproblemen te voorkomen. Verder willen we met marktpartijen komen tot een realistische invulling van Houkepoort. De kansen die er nu liggen om Waterstad Sneek af te ronden, moeten volgens ons met beide handen worden aangegrepen. De al gedane investeringen in waterstad Sneek en de masterplannen, gepaard gaande met het Fryske Marrenproject, moeten zo veel mogelijk worden benut.

Doorontwikkeling van recreatie en toerisme

Twee steeds terugkerende discussiepunten binnen het aanbod voor het toerisme zijn: slechtweervoorzieningen en verlenging van het toeristisch seizoen. Beide onderwerpen zijn vooral afhankelijk van wat de markt de toerist wil bieden. Particuliere initiatieven leiden tot creatieve oplossingen. Voor dit soort initiatieven is de gemeente niet de eerst aangewezen. Zij zal zich daarin moeten verlaten op *burgerkracht*. Tegelijk verwacht de ChristenUnie een coöperatieve opstelling bij de uitwerking van plannen op dit terrein.

Ruimtelijke planvorming stelt grenzen aan ontwikkeling. Dat er echter ruimte is, blijkt wel uit de structuurvisie die eertijds is ontwikkeld voor het Geeuwgebied in Sneek. Ook op kleinere schaal wil de ChristenUnie initiatieven onderzoeken. Is het bijvoorbeeld mogelijk het Veemarktterrein in Sneek – ter hoogte van het toilettengebouw – voor campers open te stellen?

De Nieuwe Afsluitdijk

Súdwest-Fryslân kan volgens de ChristenUnie profiteren van het uitvoeringsplan De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) door te kiezen voor projecten, die zowel inzetten op duurzame energie als op toeristische aantrekkelijkheid. De visrivier, het zonnepanelenpad, de pilot Blue Energy en het bezoekerscentrum zijn daarvan goede voorbeelden.

In de aanpak is, wat de ChristenUnie betreft, ook ruimte voor een windmolenpark op of langs de dijk.

Landbouw en veeteelt

Door het vervallen van de melkquota met ingang van 1 januari 2015 kan er meer melk worden geproduceerd. De bovengrens voor een veehouderij wordt vanaf die datum beperkt door het mestquotum. De druk op het buitengebied door intensieve melkveebedrijven is nu al waarneembaar. Het aantal bedrijven met meer dan 250 koeien is landelijk van 44 in 2000 toegenomen naar 203 in 2012²³. Dit gaat in dezelfde periode gepaard met een krimp van 35% van het aantal bedrijven. Het toekomstperspectief van de investerende bedrijven neemt daardoor toe. De inpassing van de grotere bedrijven verdient extra aandacht, omdat de invloed op het weidse platteland groot is. Het is niet voldoende dit met schaamgroen af te doen. De bebouwing moet qua vorm en kleurstelling passen in het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân. Daarmee krijgen landbouw en melkveebedrijven de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering als de schaalvergroting een bijdrage levert aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap.

²³ Bron CBS

Súdwest-Fryslân ontwikkelt, eventueel met buurgemeenten en de provincie, landschapsontwikkelingsplannen. Een visie op het buitengebied biedt de beste garantie voor behoud van de landschappelijke kwaliteit en versterking van het groen. De ChristenUnie wil onderzoeken of naar het voorbeeld van Noord-Holland een ruimte-voor-ruimteprogramma er voor kan zorgen, dat verrommeling van het buitengebied wordt tegengegaan.

Program 6 – Wegen, water en groen (incl. parkeren)²⁴

Visie op een veilige infrastructuur

De ChristenUnie staat voor veilige mobiliteit; daar kun je mee thuis komen

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is essentieel om samen te kunnen leven en te werken. Mobiliteit is bewegingsvrijheid, maar de ChristenUnie wil dat de groeiende mobiliteit niet ten koste gaat van onze leefomgeving en de leefbaarheid daarvan. We kiezen daarom voor verduurzaming van de mobiliteit, vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten - auto, openbaar vervoer en fiets - bij het personenvervoer en scheep- en binnenvaart, spoor en weg bij het goederenvervoer. De lokale overheid heeft de verantwoordelijkheid (samen met de provincie en het rijk) voor een goed niveau van infrastructuur voor wonen, arbeid, verkeer en communicatie, zodat burgers economische, sociale en culturele activiteiten kunnen ontplooiën en bedrijven hun werk kunnen doen. Niet alleen de overheid, maar ook de burgers hebben een grote verantwoordelijkheid om bewust met mobiliteit om te gaan.

De ChristenUnie staat voor veiligheid op de weg en op het water.

In ons verkeer vinden regelmatig ongevallen plaats. Het aantal verkeersslachtoffers (doden en ernstig gewonden) is in Nederland relatief laag, maar het kan zeker nog beter. De impact van ongevallen is over het algemeen zeer groot.

De ChristenUnie wil de fietser ruimte geven. De parallelwegen en binnenwegen worden niet alleen door fietsers benut, maar ook door het almaar groter wordende landbouwverkeer. Trajecten in het buitengebied, die door veel fietsers benut worden, verdienen daarom specifieke aandacht.

De ChristenUnie beschouwt de oude waterwegen als de eerste verkeerswegen: een groot deel van onze toeristen bedienen zich daarvan en de veiligheid daar verdient dus ook onze aandacht.

De ChristenUnie staat voor voldoende parkeergelegenheid.

De centrumfunctie van de steden Sneek en Bolsward is overduidelijk en betekent ook dat er veelvuldig een parkeerplaats gezocht zal worden. Goede verwijzing naar beschikbare parkeerpleinen voorkomt dat er nodeloos rondgereden wordt in de zoektocht naar een parkeerplaats.

De ChristenUnie staat voor toegankelijk Openbaar Vervoer

Een gemeente met een oppervlakte van ruim 80.000 hectare heeft goede verbindingen nodig. De vaak lege bussen en treinen tonen echter aan, dat het Openbaar Vervoer niet direct een profijtelijke tak van arbeid is. Toch moet de mienskip haar inwoners in staat stellen om naar elkaar toe te komen. Combinatievervoer wordt mogelijk een begaanbare weg als regelgeving zich minder gaat verzetten tegen de inzet van vrijwilligers, die zich maar wat graag willen inzetten voor deze contacten.

De ChristenUnie staat voor duurzaam beheer van openbaar groen

“Je eigen straatje schoonvegen” heeft betekenis als het gaat om doen wat er van je verwacht mag worden. Zo mag van de inwoners van Súdwest-Fryslân verwacht worden dat zij hun eigen stoep

²⁴ 1. Wegenbeheer 2. Waterbeheer 3. Openbaar groen 4. Begraafplaatsen 5. Verkeer en vervoer (incl. parkeren) 6. Handhaving en toezicht (parkeren)

schoonvegen als er sneeuw ligt en dat zij het onkruid in diezelfde stoep verwijderen als deze in de zomerse maanden te weelderig gaat tieren. Dat is dus in de ogen van de ChristenUnie gewoon een basis voor het betoon van *burgerkracht*.

Dit maakt het tevens mogelijk om de stap te maken naar beheer van het groen door de bewoners van de wijk of de kern. In navolging van wat er in de wijk Hoekwierde²⁵ in Almere gebeurt, wil de ChristenUnie meewerken aan het uit handen geven van het groenbeheer. Het daarvoor benodigde budget wordt dan ook overgedragen. Monitoring wordt gedaan in goed overleg.

Voor het verwijderen van onkruid wordt gekozen voor gifvrije methoden, terwijl de frequentie wordt afgestemd op wat er in de omgeving gewenst is.

Speelvoorzieningen maken deel uit van het openbaar groen. Een goed beheer is noodzakelijk voor veilig gebruik. Volgens de ChristenUnie zijn ouders zich daarvan terdege bewust en zijn ook zij van harte bereid daaraan mee te werken. De eerste visuele controle moet daarom volgens ons mogelijk zijn door deze vrijwilligers.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Goed verlichte wegen

Duurzame energie kan het best worden afgenomen door duurzaam werkende verlichting. Daarom kiest de ChristenUnie voor het versnellen van het vervangen van de verlichting langs de wegen naar doelgerichte en bewegingsgevoelige LED-verlichting, waarbij tevens de vraag wordt gesteld of verlichting wel noodzakelijk is.

De studerende, recreatieve en beroepsmatige fietser

De fiets vormt een uitermate belangrijk vervoermiddel en is recreatief niet weg te denken in Súdwest-Fryslân. Fietsen is goedkoop, gezond en vrijwel niet milieubelastend.

De jeugd onder de achttien jaar is er zonder meer op aangewezen en voor school is er sprake van grote fietsstromen. Ook voor woon-werkverkeer op korte afstand wordt gebruik gemaakt van de fiets. Nu fietsen met (elektrische) trapondersteuning in een snel tempo de markt veroveren, zijn er veel mensen die de fiets opnieuw hebben ontdekt. In Súdwest-Fryslân moet de fiets een vaste plaats hebben in de ruimtelijke ordening.

Veilige fietspaden

De ChristenUnie kiest voor een fietsnetwerk, dat vooral de toerist zal aanspreken: landelijk en veilig. Het is vanwege de veiligheid op de fiets wenselijk dat parallelwegen ofwel gescheiden worden van fietspaden of dat er snelheidsbeperkende maatregelen voor het overige verkeer worden getroffen.

De ChristenUnie pleit voor een fietsnelroute door de toeristisch aantrekkelijke centra van Bolsward en Sneek, in plaats van langs de saaie rondwegen. Met name de kruising in de Bolswarderweg bij Bogerman verdient hierbij aandacht vanwege het groot aantal fietsers dat dit kruispunt in meerdere richtingen passeert. De veiligheid voor de fietsers bij bruggen, rotondes, kruisingen en spoorwegovergangen vraagt ook aandacht.

²⁵ <http://www.hoekwierde.nl/>

Elektrisch fietsen

De ChristenUnie bevordert de aanwezigheid van oplaadpunten voor elektrische fietsen. Súdwest-Fryslân kan bijvoorbeeld aan horeca met een laadpunt het predicaat “fietscafé” geeft.

Toegankelijk en efficiënt Openbaar Vervoer en doelgroepenvervoer

Súdwest-Fryslân zal zich proactief opstellen richting die overheden die verantwoordelijk zijn voor het openbaar trein- en busvervoer. Vanwege de grote afstanden is afstemming van beide vormen noodzakelijk. Daarbij is vooral van belang dat met name scholieren ruim op tijd op school aankomen en dat ook overdag de jeugd niet nodeloos lang op bussen moet wachten. Bij het aangaan van nieuwe contracten is het wenselijk de gebruikers van het vervoer te betrekken bij besluiten over tijden en routes. Op initiatief van de ChristenUnie is eerder onderzoek gedaan naar mogelijke combinaties van doelgroepenvervoer. Wij pleiten ervoor dat met name het scholierenvervoer met het WMO-vervoer wordt gecombineerd. Een goede informatievoorziening naar de scholieren is dan van belang. Daarnaast is er voor deze studenten behoefte aan veilige fietsenstallingen bij OV-opstappunten.

Goede autobereikbaarheid van de kernen

Súdwest-Fryslân beschikt over een uitgestrekt wegennetwerk. Het is daarom voor inwoners en bedrijven belangrijk, dat het autovervoer voldoende wordt gefaciliteerd.

Het terugdringen van de automobiliteit in de centra van de Bolsward en Sneek is een belangrijk thema. De distributie van goederen kan worden afgestemd op de venstertijden om deze bij de bedrijven af te leveren. Ook kan worden gewerkt met gecentraliseerde aflevering op één punt buiten het centrum, waarna één (elektrische) vrachtauto de distributie in het centrum verzorgt. Dat voorkomt veel onveilige verkeersbewegingen.

Voldoende parkeergelegenheid en gepaste parkeertarieven

Het hebben van voldoende parkeerruimte is van belang voor de middenstand. Parkeertarieven moeten voor kostendekking zorgen, maar de hoogte van parkeertarieven moeten niet leiden tot substantieel minder bezoekers van de winkelcentra. Betaald parkeren is een middel om de parkeerdruk in de centra te verlagen. Ruime parkeervoorzieningen aan de randen van de centra nemen deze druk weg en voorkomen het heen en weer rijden van zoekende automobilisten.

De ChristenUnie is voorstander van betaling achteraf. Hiermee wordt voorkomen dat bestuurders te laat bij hun auto verschijnen en doet meer recht aan de werkelijk gebruikte parkeerruimte. Uit het oogpunt van leefbaarheid in de binnensteden moet parkeren langs de straat duurder zijn dan het parkeren in garages of op de parkeerterreinen aan de randen van de centra.

Veiligheid in het verkeer

Tussen 1970 en 2000 is landelijk het aantal verkeersdoden gehalveerd. Dit gebeurde dankzij stevige ingrepen in de regelgeving en door het veilig maken van vervoersmiddelen en wegen. Willen we een vergelijkbare schaa sprong maken in de komende tien jaar, dan moet de gemeente vooral blijven insteken op het veilig maken van kruispunten en het verantwoord mengen van verkeersstromen. Het voorrang geven aan voetgangers en fietsverkeer lijkt voor de hand te liggen, maar heeft overduidelijke communicatie. Vooral het toegenomen zware landbouwverkeer vraagt om maatregelen, waarbij deze voertuigen zoveel als mogelijk gescheiden worden van het fietsverkeer.

Voor het halveren van het aantal ongelukken met slachtoffers is het nodig blijvend in te zetten op voorlichting en verkeerslessen op scholen, op het monitoren van onveilige situaties, op handhaving van verkeersregels en tijdige bijstelling van verkeersregels op gevoelige trajecten. De melding van onveilige situaties ("black spots") kan worden gekoppeld aan de meldingen openbare ruimte (MOR-melding) en ook het monitoren is langs deze weg te verbeteren.

Door bij elk infrastructureel project de veiligheid voor het verkeer mee te nemen wordt voorzien in een integrale benadering. De ChristenUnie pleit voor een verkeersveiligheidsplan met concrete uitwerkingen, omdat dit de veiligheid prominenter in beeld brengt.

De ChristenUnie wil de gemeente verantwoordelijk maken voor een actieve informatie naar de organisaties voor routeplanners om verwijzing naar 'sluipwegen' voor vrachtverkeer tegen te gaan.

Program 7 – Milieuzorg, energie en duurzame groei

Visie op een duurzame leefomgeving²⁶

De ChristenUnie staat voor goed wonen en leven

Het ruimtelijk beleid moet mede ten dienste staan van de opdracht aan de mensen om als rentmeester de aarde op een verantwoorde wijze te ontwikkelen en te beheren. Industrie, landbouw en natuur strijden om een plekje op de Nederlandse kaart, want ruimte is een schaars goed. Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. Súdwest-Fryslân heeft hierin een belangrijke regierol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van al bebouwd gebied. De veranderingen in o.a. de ouderenzorg vragen om een woningaanbod dat daarbij past. Súdwest-Fryslân zal duidelijke keuzes moeten maken. Het onderwerp ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waarbij burgers betrokken willen worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van hun eigen leefomgeving.

De agrarische sector is in veel kernen van belang voor het behoud van een goed en evenwichtig economisch klimaat en de verschijningsvorm van het landschap. In een beperkt aantal kernen is ook de economische invloed van de visserij van belang. De ChristenUnie vindt het daarom van belang ook regelmatig met de vertegenwoordigers van deze sectoren te spreken.

De ChristenUnie staat voor het tijdelijk gebruik van windenergie

Het open landschap van het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân verdraagt slechts een beperkte verstoring met in beeld springende objecten. De al op het grondgebied staande solitaire molens staan voor het overgrote deel aan de westzijde van de gemeente op het grondgebied van de eerdere gemeenten Wûnseradiel en Nijefurd. In het merengebied zijn ze minder zichtbaar.

Naar de mening van de ChristenUnie vormt windenergie momenteel de enige alternatieve bron van elektrische energie, die substantieel bijdraagt aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Er moet daarom een balans gevonden worden in wat het landschap verdraagt en wat er aan opgesteld vermogen geplaatst kan worden.

De gemeenteraad heeft gekozen voor de plaatsing van molens in een aantal clusters tussen de Kop van de Afsluitdijk en Bolsward. Daarnaast is gekozen voor een onderzoek naar de mogelijkheid molens op of naast de Afsluitdijk te plaatsen.

De keuze voor hoge molens met in verhouding langzamer draaiende wieken lijkt evident; immers daarmee kan het aantal op te stellen molens worden beperkt. De ChristenUnie heeft daarom gepleit voor een beperkt aantal kleinere clusters van grote molens op het land, waarmee in 2020 een totaal geïnstalleerd vermogen van ca. 230 MW op het grondgebied van Súdwest-Fryslân wordt gerealiseerd. De ChristenUnie wil daarover in 2014 duidelijkheid voor de lokale initiatiefnemers.

²⁶ 1. Milieu- en duurzaamheidsbeleid 2. Riolerings 3. Reiniging 4. Energiebeheer

Voor het plaatsen van een duster op het IJsselmeer is gepleit voor een zone aan de binnenzijde van de Afsluitdijk, waar in twee rijen, zonder al te grote impact op de omgeving, een relatief belangrijke bijdrage aan de opgave van Fryslân geleverd kan worden.

De ChristenUnie staat voor watertechnologie

Súdwest-Fryslân kan in de optiek van de ChristenUnie op het gebied van watertechnologie het positieve waterimago inzetten. Deze toeristische waarde koppelen aan de technologische ontwikkelingen als Blue Energy lenen zich uitermate voor de ontwikkeling van een bezoekerscentrum aan de kop van de Afsluitdijk. Voor een extra toeristische attractie lijkt een restaurant op hoogte in één van de molens een optie.

De groots opgezette vispassage in de vorm van een rivier biedt een kans aan de versterking van de palingstand op het IJsselmeer. Ook de vissers van Súdwest-Fryslân hebben daar baat bij.

De ChristenUnie staat voor milieustraten

Iedere dag produceren we afval. In dat afval zitten waardevolle grondstoffen. Het is zonde om die zomaar te verbranden. Dan zijn we ze voor altijd kwijt. Beter kunnen we afval zien als grondstof. We moeten naar een circulaire economie. Als afval goed gescheiden wordt, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. De afvalstoffenheffing kan daardoor naar beneden.

De ChristenUnie pleit voor de instandhouding van de milieustraten Koudum, Bolsward en Sneek. Ook de milieustraat in Heeg kan in stand worden gehouden als blijkt dat hiervan voldoende gebruik wordt gemaakt.

De ChristenUnie staat voor rentmeesterschap

De ChristenUnie gelooft dat we de aarde hebben gekregen en dat we er zuinig op moeten zijn. Daar varen we allemaal wel bij, net als toekomstige generaties. Steeds meer burgers zijn zelf heel actief bezig met het werken aan een beter milieu. Mensen wekken duurzame energie op of houden hun eigen straatje schoon. De ChristenUnie wil dat Súdwest-Fryslân deze initiatieven ondersteunt en stimuleert. Ondertussen moet Súdwest-Fryslân ook zelf de ambitie hebben om aan een beter milieu te werken.

De ChristenUnie staat voor energieke ontwikkeling

Het wordt steeds eenvoudiger om zelf energie op te wekken. Als steeds meer mensen zonne-energie gaan opwekken, neemt het verbruik van fossiele brandstof af. De ChristenUnie wil het mogelijk maken meer zonnecellen te plaatsen en wil energicoöperaties ruim baan geven.

Súdwest-Fryslân zelf doet, als het aan de ChristenUnie ligt, alles om zo weinig mogelijk energie te verbruiken. Denk aan duurzame straatverlichting, elektrische auto's, etc. Het aantal laadpunten voor elektrische auto's moet op peil worden gebracht.

De ChristenUnie staat voor mijn stad, onze stad, zelfbeheer

De openbare ruimte is van ons allemaal. Traditioneel beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners worden gedaan. Als de bewoners dit zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker. De wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Duurzaam denken

Het door de gemeente geïntroduceerde Program "the Natural Step" geeft de kans om in alle beleidsprogramma's te komen tot het bewustzijn, dat duurzaamheid een kwestie is van het zetten van de juiste stappen. De ChristenUnie juicht deze ambitie toe.

Vraaggestuurd en duurzaam wonen

De ChristenUnie wil werk maken van levensloopbestendige woningen of zelfs wijken,

- Ruimte voor innovatief, vraaggestuurd en duurzaam bouwen (oa levensloopbestendige woningen);
- Toekomstbestendig waterbeheer;
- Samenwerking met de agrarische sector.
- Energieverbruik in relatie tot de invloed op het klimaat

ondersteund door een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). De ChristenUnie streeft naar klimaatneutrale woningen of zelfs woningen die energie "produceren". Ook streven wij naar de toepassing van duurzame materialen, die op verantwoorde wijze geproduceerd worden en tegelijk kwalitatief hoogwaardig zijn. Handhaving van vergunningen door middel van het toetsen van de afgesproken duurzaamheidseisen is daarbij van cruciaal belang. De door Súdwest-Fryslân beloofde handreiking kan hier een goed hulpmiddel vormen.

Verantwoorde bijdrage in het ruimte geven aan windturbines

De ChristenUnie hanteert de volgende uitgangspunten voor de windmolendusters:

- acceptatie van de clusters door de direct omwonenden;
- mogelijkheid tot participatie in zowel de investering als de opbrengst van de direct omwonenden;
- compensatie van de direct omwonenden;
- opruimen van de molens wanneer ze niet meer effectief gebruikt worden;
- deelname van bezitters van solitaire molens, die daarmee de eigen molen saneren;
- benutten van een substantieel deel van de winst voor ontwikkeling van andere vormen van duurzame energie.

Voor de niet deelnemende eigenaren van solitaire windturbines geldt, dat de bestaande bouwsels bestaansrecht houden tot aan het moment van opschaling.

De dralende provincie zorgt er in de ogen van de ChristenUnie voor, dat het Rijk in haar bevoegdheid met een RijksCoördinatieRegeling het Windpark Friesland naar voren te schuift, waardoor een enorme cluster molens op het IJsselmeer dreigt te verschijnen. De ChristenUnie dringt er bij de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân op aan tot het nemen van een besluit in het toezeggen van de plaatsing van enkele clusters binnen de gemeentegrenzen met een maximum opgesteld vermogen van ca. 230 MW (inclusief de al bestaande solitaire molens).

Toekomstbestendig waterbeheer

"Leven met water" is een thema dat ook Súdwest-Fryslân raakt. Door de toename van versteende gebieden (woonwijken, parkeer- en bedrijventerreinen) en de verwachte toename van hemelwater moet Súdwest-Fryslân zorgen voor een rioleringsplan waarin aandacht wordt geschonken aan de trits "vasthouden, bergen en afvoeren". Scheiding van hemelwaterafvoer en riolering zal leiden tot een

beperking van de vuil-wateroverstorten. Goede samenwerking met waterschappen en verantwoorde bodemsanering zijn belangrijk.

De rioolheffing wordt nu nog toegerekend op basis van de WOZ-waarde in twee delen voor eigenaren en gebruikers. De ChristenUnie pleit voor een herziening van de tarifiering. Daarbij kiezen wij deels voor een toerekening op basis van het waterspoor: het verbruikte aantal m³ leidingwater. Wij willen als stelregel hanteren: de afvoer van het vuile water is voor rekening van de gebruiker en de afvoer van regenwater voor de eigenaar.

Samenwerking met de agrarische sector

Met de toename van de melkproductie zal de druk op de verwerking en de afvoer van mest na 1 januari 2015 toenemen. De ChristenUnie wil dat de gemeente proactief met de LTO gaat overleggen om te voorkomen dat deze mesttransporten voor problemen gaan zorgen. De ChristenUnie pleit daarbij voor het ontwikkelen van biogasinstallaties, die de verwerking zoveel als mogelijk in de nabijheid laat plaats vinden en niet afhankelijk zijn van toegevoegde waardevolle biomassa.

Een veelbesproken initiatief is de landschapsveiling, waarbij het beheer en onderhoud van landschapselementen wordt verkocht aan belangstellenden. Particuliere initiatieven hebben in Elahuizen (buurgemeente de Friese Meren) al tot mooie resultaten geleid.

Energieverbruik in relatie tot de invloed op het klimaat

De ChristenUnie zet zich in voor een energietransitie: van fossiele naar duurzame brandstoffen, zoals zonne-energie en windenergie. Het blijft daarom raadzaam duurzaamheid integraal aan te pakken en in ieder beleidsstuk waar het relevant is te benoemen. De criteria voor duurzaamheid moeten dan wel duidelijk zijn.

De ChristenUnie wil initiatieven van woningeigenaren en duurzaamheidcorporaties steunen, die zich richten op de aanschaf van energiebesparende producten. Hierbij valt te denken aan zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen, isolatie, windenergie of groene daken. Daarbij staan wij open voor een onderzoek naar de mogelijkheden voor duurzaamheidsleningen.

Het verruimen van het aanbod van streekproducten

Door voorlichting van deskundigen uit eigen kring kunnen geteelde planten en gewassen uit Súdwest-Fryslân ook plaatselijk aan de man worden gebracht. Daarmee wordt deels ook uitvoering gegeven aan de millenniumdoelen. Binnen dit kader kunnen meer activiteiten uit de samenleving worden gestimuleerd.

Het duurzaam inzamelen en verwerken van afval

Zijn er voldoende (ondergrondse) containers voor onder meer glas, kleding, sap- en melkpakken, blik, kunststoffen en papier? Bij het inzamelen van oud papier hebben vanouds kerken, verenigingen en instellingen een grote rol gespeeld. De introductie van extra papiercontainers kan gepaard blijven gaan met de inzet van vrijwilligers, waardoor deze vrijwilligers de eerdere vergoeding voor oud papier kunnen behouden.

Stimuleren

De bewustwording van milieugedrag bij kinderen wordt in Súdwest-Fryslân zinvol ingevuld door het Program GroenDoen van het NME- netwerk. De al jaren grote deelname van kinderen en volwassenen aan de Himmeldeï zorgt er tevens voor dat ook de inwoners zich bewust worden van het toeristisch aantrekkelijke gebied.

Het goede voorbeeld geven

Voor een duurzame gemeente is het allereerst van belang aan te sturen op een energiezuinige eigen organisatie. Maatregelen om energiebesparing van minimaal 2% per jaar te bereiken en om 40% van de verbruikte energie zelf op te wekken, zijn toonaangevend te noemen.

De ChristenUnie wil daarbij streven naar leveringscontracten met energiebedrijven, die gebaseerd zijn op 100% duurzame energie. Daarbij wordt zowel aan gas als elektriciteit gedacht.

De actieradius van het wagenpark van Súdwest-Fryslân leent zich voor het gebruik van elektrische auto's. Met het toepassen van moderne technieken bij verlichting in de openbare ruimte (o.a. LED-verlichting) kan hierop meetbaar 30 tot 40% energie worden bespaard.

Domein 3

Dienstverlening, bestuur en middelen

De ChristenUnie gelooft in de kracht van de mienskip. De overheid stimuleert en ondersteunt mensen om hun eigen kracht, of *burgerkracht*, in te zetten. De ChristenUnie kiest voor een overheid, die haar verantwoordelijkheden niet 'over de schutting' gooit, maar naast de burger staat, met de burger meedenkt en deze zo nodig faciliteert. Dit vraagt om maatwerk: de een kan sneller zonder die ondersteuning dan de ander. Als mensen het echt niet zelf kunnen of samen met anderen kunnen, dan biedt de overheid een vangnet.

Omdat de overheid besluiten kan afdwingen, worden er hoge eisen gesteld aan overheidshandelen. De ChristenUnie staat voor een overheid die betrouwbaar, transparant en herkenbaar is. En daarmee het vertrouwen van de burger waard is. Als goed rentmeester gaat de overheid sober en doelmatig met de publieke middelen om. De ChristenUnie gaat voor een benaderbare overheid, zowel met nieuwe communicatiemiddelen als in persoonlijk contact aan de balie. De overheid neemt de burger serieus.

Burgers kunnen een beroep doen op de overheid als hun veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is.

Program 8 – Dienstverlening, bestuur en burgerzaken²⁷

Visie op een betrouwbare overheid

De ChristenUnie staat voor 'de gemeente, dat zijn wij'

De ChristenUnie beschouwt de gemeente als 'de eerste overheid'. De gemeente is in veel gevallen het eerste of meest nabije en concrete contact van een burger met de overheid. De ChristenUnie wil dat burgers verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen handelen en - samen met anderen en de overheid – de zorg voor de mienskip oppakken. Dit in tegenstelling tot de geïndividualiseerde Nederlander, die zich als burger ten opzichte van de eerste overheid vooral positioneert als klant, afnemer en rechthebbende. In onze visie zijn overheid en mienskip bondgenoten.

De ChristenUnie staat voor de communicerende gemeente

"Wa't went is Frysk te sprekken, hoecht him hjir net te ferbrekken". Onder dat motto spreekt de ChristenUnie haar uit voor een gemeente, waar alle burgers zich zonder drempelvrees in zowel het Frysk als het Nederlands kunnen melden. Wij zijn ons bewust dat ook de vele buitenlanders in ons gebied geen extra drempels opgeworpen moeten krijgen en wij kiezen er daarom voor op toeristisch aantrekkelijke plaatsen de informatie voor de burger ook in het Duits en Engels aan te brengen. Het is volgens ons wenselijk dat bepaalde delen van de website, waaronder portal en economisch beleid, een voor de Europese taalgebieden toegankelijk informatiedeel bevat. Oriëntatie op andere wereldtalen als Russisch en Chinees is niet uitgesloten.

²⁷ 1. Algemeen bestuur, 2. Rechtsbescherming, 3. Bestuursondersteuning; - Griffie, - Communicatie, - Fries Taalbeleid 4. Bestuurlijke samenwerking, 5. Burgerzaken, 6. Dienstverlening.

Als de gemeente 'de eerste overheid' is, dan vult zij de eerstelijnsfunctie van een klantcontactcentrum in op een manier, dat 80% van de gestelde vragen wordt beantwoord²⁸. Dit betekent, dat de medewerkers door en door weten waar de kennisbronnen voor deze beantwoording in huis zijn en dat de digitale infrastructuur dusdanig werkt dat dit streven ook mogelijk is.

Communicatie berust op wederkerige processen; deze vinden plaats tussen mensen onderling. Ook de burger moet daarom zijn kennis kwijt kunnen in de organisatie. Het op de hoogte brengen gebeurt vice versa, eenduidig en transparant. Door actief aan een kennisdatabase te werken, waarin vaardigheden en kennisbronnen goed worden gedocumenteerd, bouwt Súdwest-Fryslân aan versterking van de *burgerkracht*.

Een burger krijgt ruimhartig de gelegenheid bezwaar te maken tegen beleid, dat hem treft. Er wordt zoveel als mogelijk ingezet op pre-mediation bij de afhandeling van bezwaarschriften.

De ChristenUnie staat voor een bestuurskrachtige gemeente

De ChristenUnie is in het proces naar de fusie voorstander geweest voor de vorming van Súdwest-Fryslân. Wij hebben hieraan meegewerkt om de gemeente bestuurlijk krachtiger te maken om de grote decentralisaties aan te kunnen. Wij zijn er ook van overtuigd, dat in de afgelopen periode al is gebleken, dat de gemeente projecten heeft kunnen oppakken, die anders waren blijven liggen. De grote taken, die in de komende periode hun beslag moeten krijgen, vereisen een breed draagvlak. In het verleden is met de acht voormalige gemeenten in de Zuidwesthoek al het WMO-beleid opgepakt dat aan deze decentralisaties voorafging.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Een wederkerige relatie tussen overheid en burger

De gemeente heeft een aantal belangrijke kerntaken, zoals veiligheid, ruimtelijke ordening en afvalinzameling, maar zelfs bij de taken waar zij een primaire verantwoordelijkheid heeft, zoekt zij nog steeds zoveel mogelijk samenwerking met de mienskip (burgers, bedrijven, organisaties, kerken, scholen enzovoort).

Voor het raadswerk zet de ChristenUnie in op een coöperatieve houding. Daarbij is collegedelname geen voorwaarde, maar wel een streven. De standpunten worden primair bepaald door de uitgangspunten van de partij. Deze zijn o.a. vastgelegd in dit Program en daarop mag de fractie worden aangesproken.

Centrale huisvesting ambtelijk apparaat

De ChristenUnie beseft dat een verspreid werkend korps van ambtenaren teveel overheadskosten maakt. Daarom is het centraliseren van deze diensten noodzakelijk. Door gebruik te maken van de beide vestigingen in IJlst en Sneek is in de optiek van de ChristenUnie voldoende ruimte te scheppen zonder grote nieuwbouw noodzakelijk te maken.

Er is nog niet voldoende duidelijkheid over de extra mensen, die voor ambtelijke ondersteuning nodig zijn voor het uitvoeren van de decentralisaties. Vooreerst denkt de ChristenUnie deze extra mankracht

²⁸ De volledige invoering van het Antwoord© concept is voor deze beantwoording een te bewandelen weg

te kunnen onderbrengen in de huisvesting van de diensten die nu al met jeugdzorg en thuiszorg zijn belast. Ook de huisvesting voor de Centra van Jeugd en Gezin kunnen hierin worden betrokken.

De huidige gemeentelijke loketten in Workum, Bolsward en Sneek worden gehandhaafd totdat duidelijk blijkt, dat deze gedecentraliseerde diensten geen toegevoegde waarde geven.

Dorpen en buurten als lokale gemeenschap

De ChristenUnie waardeert dorpen ('kernen') en buurten als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene van de lokale gemeenschap. Gemeenten moeten alle mogelijkheden benutten om bewoners van wijken, buurten en dorpen te betrekken bij zaken die hen raken.

Wil Súdwest-Fryslân de afstand tussen de overheid en de bewoners van de kern klein houden, dan is optimale inzet van contactambtenaren noodzakelijk. Deze ambtenaren vormen de schakel tussen de afdelingen van het gemeentelijk apparaat en de

bewoners, meestal vertegenwoordigd door dorpsbelangen en wijkplatforms. Zij zijn bij uitstek de mensen, die dwars door de gemeentelijke afdelingen heen hun weg moeten weten te vinden. Zij hebben voldoende vertrouwen en mandaat nodig van zowel raad als college.

De ChristenUnie geeft kernen (wijken, buurten en dorpen) eigen verantwoordelijkheid ondersteund met eigen budgetten. De *burgerkracht* in de kern is daarbij uitgangspunt.

Ook verdeelt het college het gebied onder de wethouders, zodat ook daar de afstand tot de bewoners klein blijft. Bij alle beleidstukken, die gekoppeld zijn aan specifieke delen van de gemeente, is - naast de portefeuillehouder - deze gebiedswethouder ook in beeld.

Het kernenbeleid gaat uit van *burgerkracht*. De ChristenUnie wil bij de beginspraak over beleid en bij het uitvoeren ervan 'best persons' betrekken. Dit zijn mensen, die met beide benen in de mienskip staan. College en raad werken gezamenlijk, gesteund door contactambtenaren, aan netwerken van deze 'best persons'.

Politiek neutraal opererende verenigingen van dorpsbelangen krijgen bestuursgeld om hun belangenvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. Voorwaarde blijft, dat er draagvlak voor de vereniging in de kern wordt aangetoond.

In een degelijk kernenbeleid is het verantwoord beleidsvrijheid te geven om kleine projecten slagvaardig te kunnen uitvoeren.

Beginspraak in plaats van referenda

In het algemeen is de ChristenUnie geen voorstander van referenda. Het is een te zwaar middel, dat meestentijds te laat in het proces wordt ingezet. In onze beleving geeft de gemeenteraad daarmee aan, dat zij niet langer de burger representeert en dat zij zelf geen beslissing durft te nemen.

De ChristenUnie beschouwt beginspraak (inspraak vooraf) als voorwaarde voor de vorming van beleid met voldoende draagvlak. Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden worden bij goed uitgevoerde beginspraak in een heel vroeg stadium betrokken bij formulering en uitvoering van beleid.

De communicatie vanuit de gemeente verdient zorgvuldige aandacht. Voor burgers moet duidelijk zijn:

- de status en aard van de informatie zoals verkenning, evaluatie, voorgenomen besluit of besluit;

- de herkomst van de informatie zoals college, raad, projectteam of individuele partij;
- het verdere verloop van het besluitvormingstraject;
- de inspreekmogelijkheden;
- de voor- en nadelen van beoogde maatregelen;
- de risico's die samenhangen met het niet nemen van een besluit.

Zorgvuldig uitgevoerde decentralisaties

De ChristenUnie kiest bewust voor samenwerking met de gemeente De Friese Meren en de gemeente Littenseradiel om de komende transities goed in te passen. De ingezette decentralisaties in de WMO/AWBZ, Jeugdzorg, Participatiewet en passend onderwijs vereisen een zorgvuldige aanpak. Hoewel het decentraliseren van taken naar gemeenten past in de visie van de ChristenUnie vormt het uitvoeren ervan een lastige opgave. De zorg voor de zwakke moet in dat proces geborgd blijven.

Deze transities vereisen een aanpak, waarin bestuurlijk over de grenzen van Súdwest-Fryslân naar op grotere schaal werkende (levensbeschouwelijke) instellingen gekeken moet worden.

Uitgangspunt bij de uitvoering van de verschillende transities is de *burgerkracht* en de verantwoordelijkheid van actoren als gezin, familie, kerk, vereniging, wijk, kern.

Gepaste bewoners- en overheidsparticipatie

Súdwest-Fryslân – zowel college als raad – moet vergaand beleid voor participatie ontwikkelen met duidelijke procedures. In haar communicatie moet Súdwest-Fryslân helder aangeven wat de verwachtingen en mogelijkheden op de verschillende treden van de bestuurlijke participatieladder zijn.

Burgers, bedrijven en belangenbehartigers moeten zoveel als mogelijk betrokken worden bij de vorming en uitvoering van het beleid. Daar waar beleid vooral de leef- en woonomgeving treft noemt de ChristenUnie burgerparticipatie liever bewonerparticipatie.

Omdat ook de burger in de gelegenheid is met eigen initiatieven maatschappelijk zaken aan te pakken, is het beter te spreken van 'overheidsparticipatie'. Zo plaatsen burgers, die intrinsiek gemotiveerd zijn, zelf zaken op de agenda.

Voldoende bestuurskracht

Op het vlak van economische ontwikkeling is het van groot belang dat Súdwest-Fryslân de al opgestarte samenwerking met de F4-gemeenten Leeuwarden, Smallingerland en Heerenveen intensificeert om in Den Haag en Brussel onze stem eenduidig te laten horen. Ook hoort daar uiteraard de samenwerking met de SNN bij.

Uitgangspunt voor de ChristenUnie is, dat de bestuurskracht van Súdwest-Fryslân voldoende moet zijn en blijven. Als deze bestuurskracht tekort schiet is de gemeenteraad de eerstverantwoordelijke, die op zoek gaat naar versterking van deze bestuurskracht.

De ChristenUnie is daarbij niet wars van gemeenschappelijke regelingen. Gemeenschappelijke regelingen moeten wel de mogelijkheid in zich hebben dat Súdwest-Fryslân haar eigen beleid kan blijven formuleren. De portefeuilles van zware gemeenschappelijke regelingen moeten bestuurlijk en beleidsmatig worden gescheiden en gedragen door minimaal twee collegeleden.

De beleidsarme gebieden als automatisering, afvalverwerking, groenvoorzieningen, aanlegplaatsen aan meren en langs kanalen vragen om het gezamenlijk optrekken van gemeenten met gelijksoortige belangen. Het onderbrengen van werkzaamheden van deze aard kan heel goed in werkmaatschappijen die op afstand zijn geplaatst of die als gemeenschappelijke regelingen worden bestuurd.

Program 9 – Algemene dekkingsmiddelen²⁹

Visie op gedegen financiering

De ChristenUnie staat voor het maken van duidelijke keuzes bij bezuinigingsmaatregelen

Gemeenten worden geconfronteerd met enerzijds een drastische uitbreiding van het takenpakket, anderzijds met een ingrijpende bezuinigingsoperatie. Dat legt grote druk op het financieel beleid. Meer dan ooit moet de gemeentelijke overheid er zich van bewust zijn dat de middelen worden opgebracht door de hele mienskip. Alle burgers betalen mee, hetzij via de afdracht van de rijksoverheid, hetzij via de OZB.

De rijksoverheid draagt met een aantal zorg- en welzijnstaken weliswaar ook het budget over, maar heeft daarop een aanzienlijke korting toegepast. Door de ontwikkelingen op de woningmarkt staan de inkomsten uit de opbrengsten uit grondverkoop sterk onder druk. Gemeenten moeten daarom de tering naar de nering zetten. Niet door op alle begrotingshoofdstukken de kaasschaafmethode toe te passen, maar door duidelijke keuzes te maken en prioriteiten te stellen.

De ChristenUnie gaat betrouwbaar voor:

Het kiezen van de terreinen waarop bezuinigd gaat worden

Voor de ChristenUnie betekent dat, dat die posten, die rechtstreeks te maken hebben met het lenigen van de nood van individuele burgers, zoveel mogelijk buiten schot moeten blijven. Ook als het gaat om kerntaken van de Overheid zoals veiligheid, is terughoudendheid bij het terugbrengen van het budget op zijn plaats.

Het spreekt voor ons vanzelf dat met name bespaard kan worden op projecten die voor de mienskip niet van direct belang zijn. Het uitvoeren van 'prestigeprojecten', de subsidiëring van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd en het financieel steunen van noodlijdende verenigingen, moet zoveel mogelijk worden beëindigd. Ook moet nadrukkelijk worden gekeken naar verdere stroomlijning van de ambtelijke organisatie en moet de inhuur van derden worden beperkt. Tenslotte moet worden bekeken in hoeverre infrastructuurprojecten kunnen worden versoberd.

Het beheersen van de lokale lasten

Voorkomen moet worden dat de OZB onevenredig, dat wil zeggen met meer dan de geldende inflatiecorrectie, wordt verhoogd om zo gaten in de begroting te dichten. Het totaal aan gemeentelijke lasten voor de burger moeten niet meer stijgen dan op basis van de reële kostenontwikkeling noodzakelijk is.

De lange termijn

Het opstellen van begroting en meerjarenraming moet met realiteitszin gebeuren en moet er toe leiden dat preventief toezicht en de artikel 12-status worden voorkomen: de gemeente moet haar niet rijk

²⁹ 1. Treasury 2. Algemene dekkingsmiddelen 3. Uitvoering Wet WOZ 4. Gemeentelijke belastingen

rekenen en er zorg voor dragen dat ze over voldoende (weerstand)vermogen beschikt om onverwachte uitgaven op te kunnen vangen.

De ChristenUnie dringt aan op structurele voeding van fondsen, waaruit regelmatig projecten kunnen worden bekostigd. Naast dat de mienskip moet kunnen blijven rekenen op een voldoende grote weerstandsreserve, moet er ook een voldoende grote buffer in het ontwikkelfonds en het kernenfonds aanwezig zijn, zodat het mee helpen ontwikkelen van de hele gemeente en van de kernen in het bijzonder mogelijk blijft. De gemeente kan alleen op cofinanciering van andere overheden rekenen als zij zelf ook substantieel bijdraagt in de bekostiging van projecten.